

KERROKSELLISUUS TILASUUNNITTELUSSA

**1920-luvun talon hengen
ylläpitäminen 2020-luvulla**

LAB-Ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti
Muotoilija (AMK)
Sisustusarkkitehtuuri ja kalustemuotoilu
Kevät 2024

Opinnäytetyö
Veera Järri

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda tilasuunnitelma 1920-luvun hirsirunkoisen omakotitalon keittiöön ja kylpyhuoneeseen sisällyttäen 2020-luvulle ominaisen modernin tekniikan osaksi vanhaa tyyliä.

Työn taustoituksessa syvennyin 1920-luvun asumisen toimintoihin ja rakennushistoriaan. Vertailin myös 1920- ja 2020-luvun tyylejä ja asumistottumusten muuttumista sadan vuoden saatossa. Tutustuin myös nykypäivän materiaalitarjontaan ja jälleenmyyjiin, jotka tarjoavat ratkaisuja vanhan kulttuurihistoriallisesti merkittävän rakennuksen remontoimiseen ja ylläpitämiseen. Pääsin vierailemaan kolmessa 1920-luvulla rakennetussa omakotitalossa kartoittamassa taloihin tehtyjä ratkaisuja, joista tein lyhyen koosteen. Pohdin sisustusarkkitehdin näkökulmasta visuaalisten ratkaisujen ja materiaalien merkitystä vanhan rakennuksen suunnittelussa sekä kerroksellisuuden merkitystä tilasuunnittelussa. Lopuksi hyödynsin keräämääni tietoa ja osaamista luoden keittiö- ja kylpyhuonesuunnitelman, joka palvelee nykypäivän tarpeita vaalien 1920-luvun kodille ominaisia piirteitä.

Tilasuunnitelmat ovat harmoninen yhdistelmä vanhaa tyyliä ja nykypäivälle ominaista tekniikkaa.

Avainsanat

1920-luku
Museovirasto
Kerroksellisuus
Estetiikka
Tilasuunnittelu
Sisustusarkkitehtuuri

Abstract

The purpose of this thesis was to create an interior design for kitchen and bathroom of an 1920s log-framed house incorporating modern technology characteristics of 2020s as part of the old interior style.

In the background of the work, I became familiar with the functions of housing in the 1920s and the history of building. I also compared the styles of the 1920s and 2020s and the changes in living habits over the course of a hundred years. I also familiarized myself with today's material supply and retailers who offer solutions for renovating and maintaining an old culturally significant building. I visited three detached houses built in the 1920s to survey the solutions made to the houses, of which I made a short compilation. From the perspective of an interior architect, I considered the importance of visual solutions and used materials in the design of an old building, as well as the importance of historical layering in interior designing. In the end, I used the knowledge and skills I had gathered to create a kitchen and bathroom plan that serves today's needs while cherishing the features characteristic of a 1920s home.

The interior design plans are a harmonious combination of old style and modern technology.

Keywords

1920s
Museum Agency
Historical layering
Aesthetics
Interior designing
Interior architecture

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	
	1.1. Lähtökohdat	5
	1.2. Työn aihe	5
	1.3. Tavoitteet ja rajaus	5
	1.4. Tutkimuskysymykset ja -menetelmät	5
2	TAUSTOITUS	
	2.1. Asuminen 1920-luvulla	7
	2.2. Asuminen 2020-luvulla	9
	2.3. Estetiikka ja kerroksellisuus	11
	2.4. Suojelun vaikutus	15
3	MUUTOKSET	
	3.1. Lisäeristys	18
	3.2. Lämmitys	21
	3.3. Märkätilat	23
	3.4. Sähköistys	25
	3.5. Ilmanvaihto	26
	3.6. Pintamateriaalit ja tyyli	27
4	RATKAISUT KODEISSA	
	4.1. Tutkimuksen toteutus	29
	4.2. Erilaisia muutostapoja	30
5	SUUNNITTELIJAN NÄKÖKULMA	
	5.1. Visuaaliset ratkaisut	36
	5.2. Nykypäivän materiaalityö	38
6	TILASUUNNITELMAT	
	6.1. Keittiö	40
	6.2. Kylpyhuone	54
7	POHDINTA	
	7.1. Yhteenveto	66
	7.2. Arviointi	66
	LÄHTEET	

1. Johdanto

- 1.1. Lähtökohdat
- 1.2. Työn aihe
- 1.3. Tavoitteet ja rajaus
- 1.4. Tutkimuskysymykset ja -menetelmät

1.1. Lähtökohdat

Korjausrakentaminen, vanhan kunnostaminen ja kestävyys ovat olleet pinnalla viimeaikoina. Pandemia vaikutti ihmisten näemyksiin omasta rauhasta ja innoitti monia remontoimaan kotiaan. Jotkut myös ostivat vanhoja taloja maaseudulta ja alkoivat remontoimaan niitä.

Henkilökohtainen kiinnostukseni vanhoja rakennuksia kohtaan innoitti minua tekemään opinnäytetyön satavuotiaan rakennusperinnön nojalla.

1.2. Työn aihe

Opinnäytetyössä perehdytään satavuotiaaseen rakennushistoriaan ja selvitetään vaihtoehtoisia tapoja kunnostaa ja remontoida 1920-luvun omakotitaloa. Työssä tarkastellaan nykypäivän materiaalitilainta, korjausrakentamista, kerroksellisuutta sekä modernien toimintojen sovittamista vanhaan ympäristöön ja estetiikkaan.

1.3. Tavoitteet ja raja

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää keinoja vaalia vanhaa kulttuuriperintöä ja keksiä keinoja suunnitella modernien toimintojen sisällyttäminen vanhaan taloon yhtenäistä kokonaisuutta rikkomatta. Pohditaan, millä keinoilla modernit toiminnot saadaan sopimaan yhteen vanhan tyylin kanssa. Selvitetään, onko 1920- ja 2020-luvuilla yhtenäisyyksiä, joita voidaan hyödyntää suunnittelua ohjaavina tekijöinä. Työssä keskitytään 1920-luvun hirsirunkoihin omakotitaloihin ja siihen, miten sisustusarkkitehtuurin keinoilla saadaan ylläpidettyä nykyaikaisen elämisen tasoa vanhassa kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa rakennuksessa ilman, että rakennuksen tasapaino järkkyy modernisoinnin takia.

Tämän pohjalta tehdään osana opinnäytetyötä esimerkki kahdesta tilasuunnitelmasta, joissa esitetään modernien toimintojen sisällytys vanhaan taloon huomioiden kestävyys, ekologisuus ja vanhalle talolle ominainen tyyli hyödyntäen nykypäivän materiaalitilainta. Opinnäytetyön tietoperustan tavoitteena on koota yhteen tietoa siitä, mitä kaikkea tulee huomioida vanhan talon remontoimisessa ja tyyllittelyssä sekä esitellä vaihtoehtoisia toteutustapoja kunnostamiselle.

1.4. Tutkimuskysymykset ja -menetelmät

Opinnäytetyön tietoperustan tutkiminen pohjautuu pyrkimykseen ymmärtää vanhojen hirsirunkoisten omakotitalojen kunnostamisen prosessia ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Työssä selvitetään, millä tavoin voidaan rakennusperinteitä ja kulttuuriperintöä kunnioittaen ylläpitää taloa nykyaikaisen toimintojen tasalla rikkomatta kokonaisuutta liian moderneilla ratkaisulla, jotka ovat riitasoinnussa vanhan ympäristön kanssa.

Talon toimintojen ja erilaisten ratkaisujen tutkimiseksi vierailen kolmen 1920-luvulla rakennetun omakotitalon asukkaiden luona ja haastattelen heitä tehdyistä remonteista ja keskustelen talojen historiasta.

Tutkimusosio täydentää kirjallisuuden myötä saatavaa tietoperustaa, jota sovelletaan työn suunnitteluosiossa 1920-luvun kodin modernia ja vanhaa harmonisesti yhdistelevässä suunnitelmassa.

2. Taustoitus

- 2.1. Asuminen 1920-luvulla
- 2.2. Asuminen 2020-luvulla
- 2.3. Estetiikka ja kerroksellisuus
- 2.4. Suojelun vaikutus

2.1. Asuminen 1920-luvulla

Vuonna 1917 itsenäistyneen Suomen ensimmäiset vuosikymmenet ovat teollistumisen ja kaupungistumisen aikaa. Erityisesti Helsingissä työväestön asumisolosuhteet ovat kurjat, ja keuhkotuberkuloosi on osin asuinahtauden takia yltynyt kansantaudiksi. Vasta itsenäistyneeseen Suomeen leviävät uusina tuulina puutarhakaupunkiaate ja funktionalismin ihanteet. Ne luontuvat hyvin 20-luvun arkkitehtuurin uusklassiseen tyyliin. (Lehtovuori 1999, 46.)

1920- ja 1930-luvut ovat keskeisiä suomalaisten asuinolojen kehittämisessä. Tuolloin vakiintuivat nykyiset asuntosuunnittelun linjat ja asumistason perusvaatimukset. (Lehtovuori 1999, 48.)

1920-luvun omakotitalon tyypillinen ulkomuoto oli kaksi tai puolitoista kerroksinen lautaverhoiltu puutalo, jonka pääsisäänkäynti kulki rakennuksesta ulos työntyvän kuistin kautta (kuva 1).

Toiminnot kodissa

Suomalaisen maalaistalon tuvassa käyttötarkoitukset vaihtelivat vuorokauden mittaan ruoanlaitosta työntekoon ja nukkumiseen muistuttaen näin oman aikamme yksiöitä. Erillistä huonetta voitiin käyttää tavaran säilytykseen, tiettyihin kotitöihin kuten leipomiseen, nukkumiseen tai vaihtoehtoisesti jättää toinen huone käytön ulkopuolelle pitäen sitä parempana ns. pyhähuoneena. Funktionalismi synnytti arkkitehtien innostuksen asumisen ammattimaiselle suunnittelulle ja asuintilojen uudelleenmäärittelylle. Hilding Eklund nimesi uudenikäisen asunnon olennaisiksi tiloiksi arkihuoneen eli nykyistä olohuonetta vastaavan tilan, makuuhuoneet, kylpy- tai pesuhuoneen ja keittiön. (Meriläinen & Tervo 2022, 59.)

Kuva 1. 1920-luvun puutalo Helsingin Käpylässä (Meillä Kotona 2020).

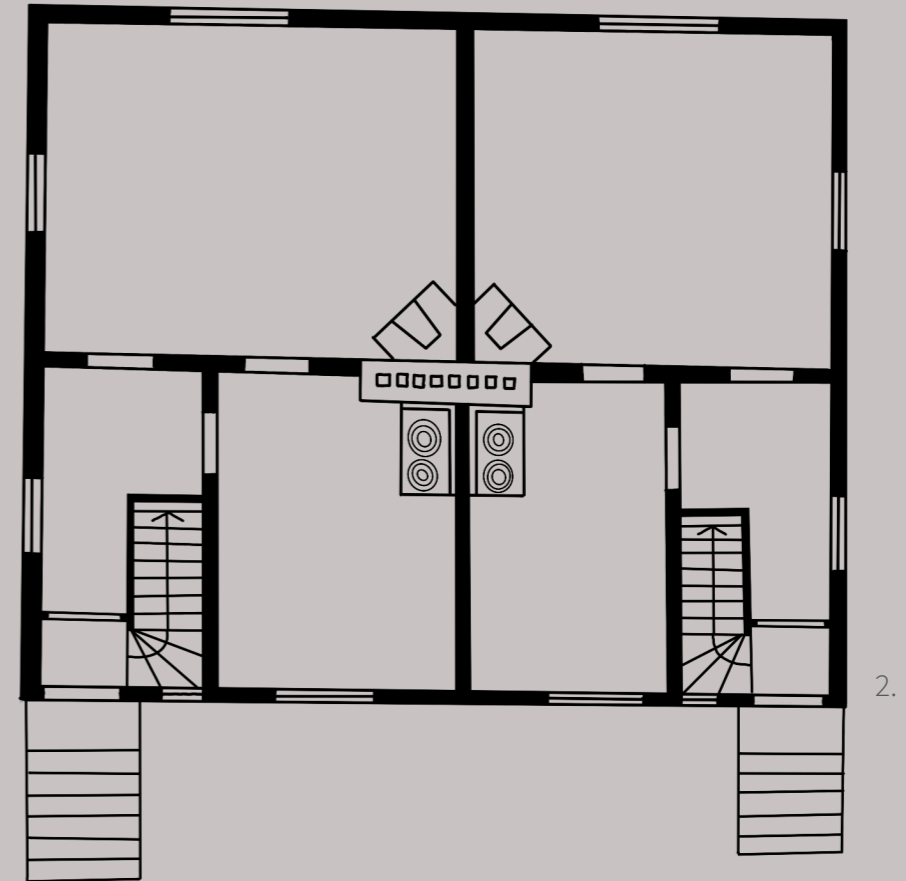
1900-luvun alussa alettiin luopua tupa-mallista kodeissa. Sen sijaan taloihin tuli useita huoneita, joilla oli omat käyttötarkoituksensa. Huoneita olivat keittiö, ruokasali, sali ja makuuhuoneet. (Rinne 2010, 12.) Oli myös yleistä, että talo oli jaettu kahteen pienempään asuntoon (kuvat 2 ja 3). Asunnon koko vastasi nykypäivän yksiötä ja siellä saattoi asua jopa nelihenkinen perhe.

Talon kellariin voitiin tehdä pesutupa, wc ja sauna jo rakentamisvaiheessa. Oli kuitenkin tavanomaista peseytyä erillisessä piharakennuksessa, sillä juokseva vesi ei ollut vielä asuintiloissa saatavilla. (Käyhkö 2023.)

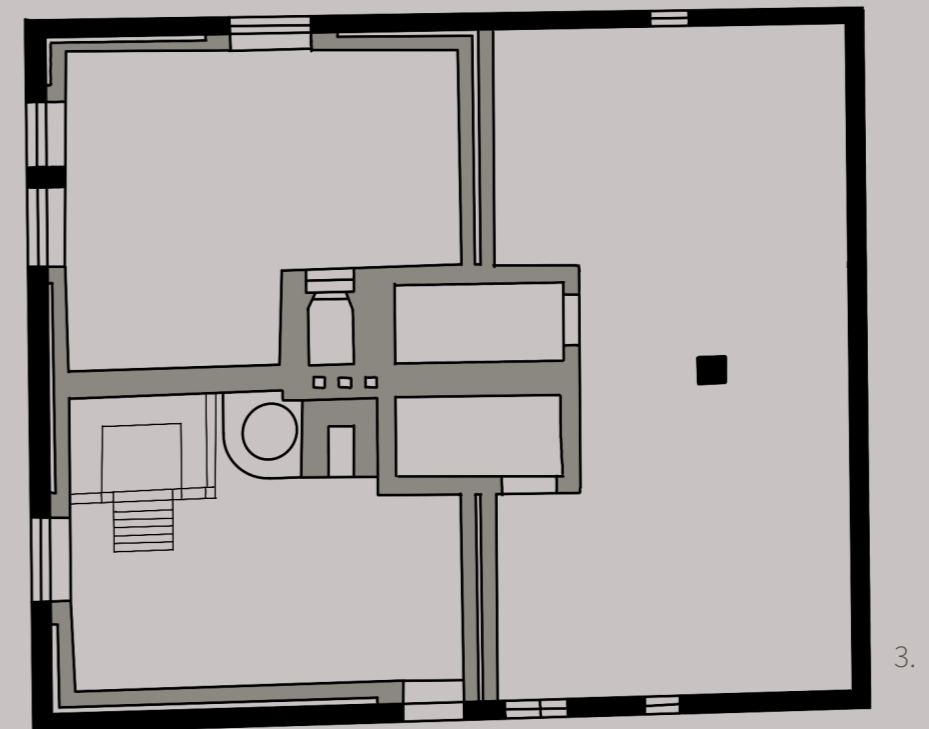
1920-luvun omakotitaloissa lämmitysjärjestelmänä on alun perin ollut huonekohtainen uunilämmitys; jokaisessa asuinhuoneessa on ollut oma kaakeliuuni, jota on lämmitetty puilla. Osa taloista on myöhemmin saatettu varustaa vesikiertoisella keskuslämmityksellä. Sähköt on voitu asentaa jo talon rakennusvaiheessa, mutta ne ovat todennäköisesti vaihdettu jo vähintään kertaalleen. (Käyhkö 2023.)

Tavalliseen maalaistaloon nykyisen kaltainen keittiö ilmaantui vasta 1900-luvulla, kun keittiö sai erillisen huoneen. 1900-luvun alkupuolella keittiössä oli öljymaalilla maalattu helmipontti, pellillä päällystetty pesupöytä, ruokakomero ja joitain irtokaappeja. Kuivausritilällä varustettu keittiön yläkaappi tuli käyttöön vasta 1930-luvulla. Huonejärjestelylle oli ominaista läpikuljettavuus. (Niiranen 1981, 69.)

1. KERROS

KELLARIKERROS

Kuva 2 ja 3. Mukailtu 1920-luvulla rakennetun talon alkuperäinen pohjapiirustus saatu asukkaalta (Järri 2024).

2.2. Asuminen 2020-luvulla

2020-luvun alun pandemia muutti asumisen ja elämisen vaatimuksia kodeissa. Pandemian myötä etätyöskentely yleistyi ja aikaa vietettiin enemmän kotona, mikä toi esille kerrostaloasumisen huonoja puolia sekä omakotiasumisen parhaita puolia. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa synnytti maailmanlaajuisen talous- ja energiakriisin. Suomi ajautui taantumaan ja inflaatio oli voimakasta, mikä ajoi elin- ja asumiskustannukset merkittävästi nousuun. (Käyhkö 2023.)

Ekologisuuteen, kestäväan kehitykseen ja kierrättämiseen panostetaan entistä enemmän nykypäivänä. Monet muuttavat elintapojaan kestävämmiksi ja yhä useampi suosii uusiutuvia energianlähteitä ja kasvipainotteista ruokavaliota. Rakentamisessa aletaan suosia ympäristöystävällisempiä puu- ja korjausrakentamista. (Sitra 2020,16.)

Suomen väestörakenne on muutoksessa; väestö ikääntyy ja syntyvyys on vähentynyt. Samalla maahanmuutto ja väestön monimuotoisuus on kasvussa. (Sitra 2020, 23-24.)

2020-luvun pientalorakentamisessa on havaittavissa modernin pelkistetty ja linjakas tyyli. Julkisivu on usein lautaverhoiltu ja yleisimpinä väreinä on joko erittäin tummat tai vaaleat, joita on voitu myös yhdistellä (kuva 2). Pienet talot ovat suosiossa, sillä hukkaneliöistä pyritään eroon. (Käyhkö 2023.)

Kuva 4. Loviisan asuntomessukohde Lilla Hygge (Asuntomessut 2023).

Toiminnot nykykodissa

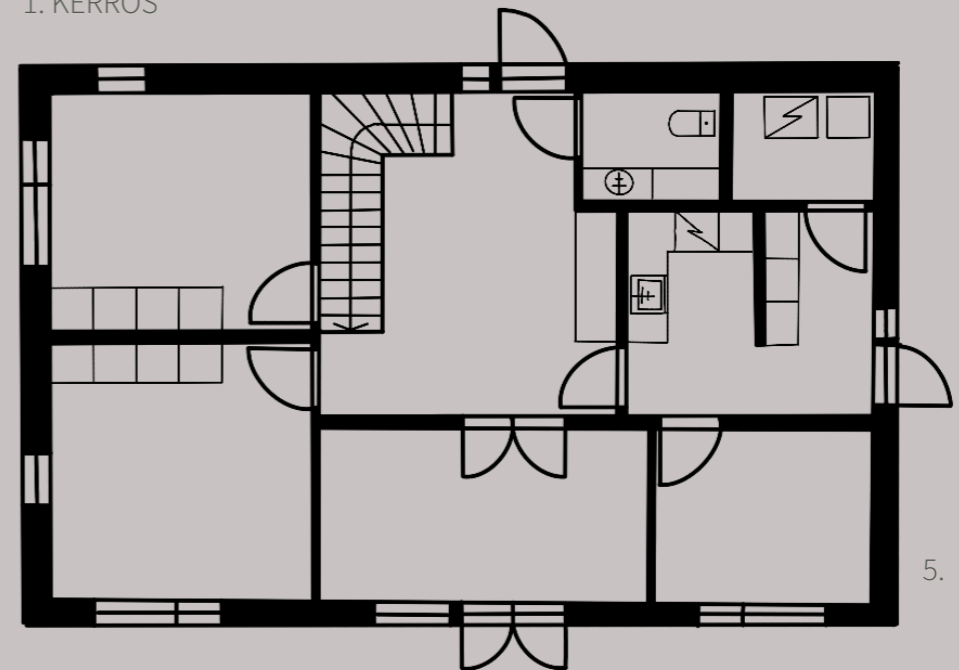
Nykyään on alkanut jälleen yleistyä tupa-malli keittiön ja olohuoneen yhteydessä. Avoin tila koetaan houkuttelevammaksi kuin yksittäiset huoneet. Huoneina keittiö, mahdollinen ruokasali, olohuone, makuuhuoneet, wc, kylpyhuone ja ehkä jopa työhuone ja kodinhoitohuone (kuvat 5 ja 6).

Lämmityksenä voi olla lähes mikä tahansa, tulipesistä luovuttu talon lämmitystarkoituksessa, mutta niitä saatetaan käyttää tunnelman luojina. Märkätilat on tuotu sisälle ja ne voidaan sijoittaa minne vain talossa. Kylpyhuoneen varustuksista löytyy suihku, wc, sauna ja lavuaarit. Wc-tiloja voi olla useampi talossa.

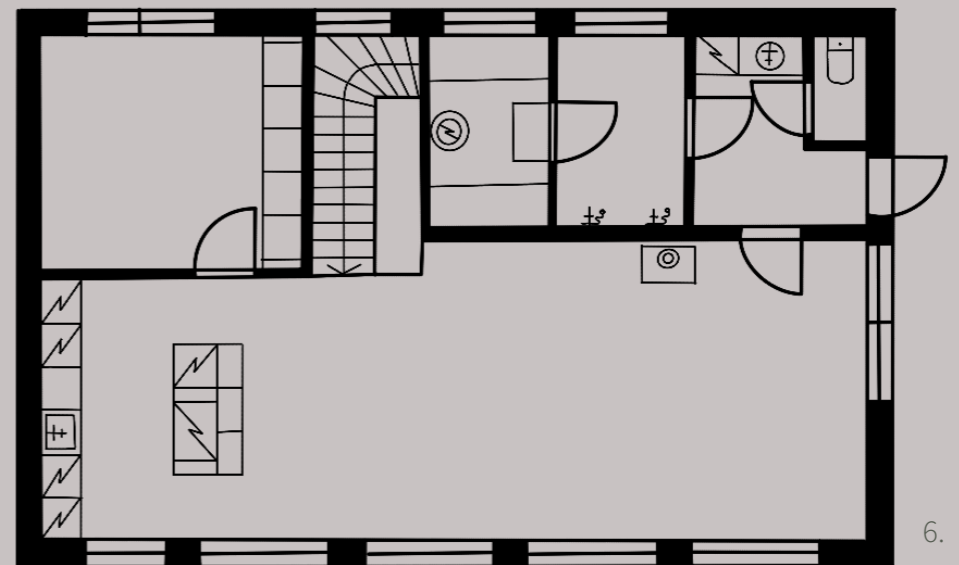
Lattialämmitys on yleistynyt, sillä pattereita ei enää haluta ikkunoiden alle epäesteettisen ilmeensä vuoksi. Ilmanvaihto on koneellistunut, koska painovoimainen ilmanvaihto ei ole tarpeeksi tehokas nykyasuntoihin ja sisältää puutteellisia kohtia varsinkin remontin yhteydessä. Sähköt ovat oletusarvo nykyasunnoissa. Pistorasioiden määrä on kasvanut huomasti sähkölaitteiden lisääntymisen myötä. Myös valaistukseen on panostettu ja sen määrä lisääntynyt. Sähkö- ja vesijohtovedot menevät talon rakenteiden sisällä.

Keittiön toiminnot ja tarvittavat säilytystilat ovat tuplaantuneet sadassa vuodessa. Keittiön tavanomaiseen varustukseen kuuluu sähköinen liesi, uuni, liesituuletin, tiskikone, jääkaappi ja pakastin. Keittiönkaappeja työtason ala- ja yläpuolella. Tyyli on hyvin moderni, minimalistinen ja käyttäjälähtöinen. Keittiökalusteet ovat yleensä suoraan standardi keittiövalmistajilta, harvemmin käsityönä puusepän valmistamia.

1. KERROS

2. KERROS

Kuvat 5 ja 6. Mukailtu 2020-luvulla rakennetun talon pohjapiirustus (Asuntomessut 2023).

2.3. Estetiikka ja kerroksellisuus

Estetiikka on filosofian osa-alue, joka keskittyy taiteen, kauneuden ja muiden esteettisten ilmiöiden filosofisiin kysymyksiin. Nykyisin estetiikka jaetaan taidefilosofiaan ja ympäristöestetiikkaan. Ympäristöestetiikka on taidefilosofiaa pienempi estetiikan osa-alue, joka käsittelee luonnonympäristön, rakennetun ympäristön sekä arkkitehtuurin esteettisen kokemisen ja arvottamisen kysymyksiä. (Puolakka 2018.)

Antiikin aikaan uskottiin kauneuden olevan objektiivista ja se määräytyisi oikeanlaisten mittasuhteiden pohjalta. Aristoteleen mukaan kauneus edellyttää tämän lisäksi objektin mittasuhteiden tarkoituksenmukaisuutta. Myöhemmin on ajateltu miellyttävyyden tunteen kytkeytyvän yhteen mielenkiinnonkohteiden, tarpeiden ja halujen kanssa. Aiheutuneen miellyttävän tunnetilan koetaan olevan seurausta tarpeen tai halun tyydyttymisestä. (Puolakka 2018.)

Nykyestetiikassa kauneuden määrittelemisen sijaan korostetaan esteettisten ilmiöiden moninaisuutta. Yhtä määrättyä kauneudenkaltaista ominaisuutta, joka tekisi asiasta esteettisen ei ole. Ihminen on ympäristön kanssa tiiviissä vuorovaikutuksessa, minkä seurauksena kokemusmaailmamme on jatkuvassa muutoksessa. (Puolakka 2018.)

Ympäristöestetiikan monipuolistumisprosessin seuraus on arkipäivän estetiikaksi kutsuttu haara, jossa jokapäiväisten ympäristöjemme lisäksi erilaiset arkiset toimet ja tapahtumat ovat nousseet esteettisen tarkastelun kohteeksi. (Tieteen termipankki 2024.)

Ympäristöestetiikka lähestyy arkipäivän estetiikan välityksellä perinteistä taideestetiikkaa ja sen tutkimuskohteita esimerkiksi arjen objektien ja toimien tarkastelun kautta. Design on tyypiesimerkki tällaisesta taiteen ja arjen rajapinnasta, joka heikentää myös estetiikan sisäisiä erotteluja. (Kummla 2012.)

Tavallisessa kielenkäytössä arjen estetiikalla tarkoitetaan yleensä kauneuden havaitsemista ja luomista päivittäisessä elämässä. Arjessa ajatellaan olevan paljon esteettisiä piirteitä, jotka edesauttavat kauneuden huomaamista. Arjen estetiikassa korostuvat tyypillisesti kodin kaunistaminen ja koristaminen sekä toimivaan arkeen liittyvä arjen käytänteistä nautiskelu. Myös itsestään huolenpito voi olla arjen estetiikkaa. Kaikkia näitä seuraa hallinnan ja hyvinvoinnin kokemus. (Ilmarinen 2020, 15.)

Kuva 7: Arjen estetiikkaa (Pinterest).

Kuva 8: Vanhojen tapettien kerrostumaa (Hautamäki 2021).

Kerroksellisuus on esiintynyt monissa sisustusohjelmissa sekä -lehdissä positiivisessa ja arvostettavassa valossa. Kerroksellisuudella usein viitataan eri tyylien ja aikakausien sekoittelemiseen tilassa.

Historiallinen kerroksellisuus on näkyvä ominaisuus, johon sisältyvät rakennusperintölain (498/2010, 8 §) mukaan kohteen näkyvissä olevat aikakausien rakenteet, tyylipiirteet ja materiaalit, jotka ilmentävät rakentamisen, rakennuksen ylläpidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (kuva 8).

Kerroksellisuus voi ilmetä useiden aikakausien ja elämän jälkinä sisustuksessa. Nykyisten asukkaiden ja talossa aiemmin asuneiden elämän näkyminen ajan myötä luo kerroksellista vaikutelmaa. Jokainen asukas muuttaa talossa jotain, oli se sitten tapetointia tai maalaamista, tulisi siitä säilyttää vanhassa rakennuksessa jokin muisto, jälki tai todiste myöhempää käyttöä varten.

Kerroksellisuus on ominaisuus, jota ei voi ikäänkuin ostaa uutena, vaan se on pikkuhiljaa kertynyttä ajan kulumisen ilmentymää. Kerroksellisuus on vanhoissa taloissa yleistä ja arvokasta valuuttaa sisustusmaailmassa.

Historiallisen kerroksellisuuden säilyminen rakennetussa ympäristössä on osa kestävästä arkkitehtuurista ja tulisi ottaa huomioon kaikissa suunnittelun osa-alueilla. Rakentaminen on muuttumassa yhä enemmän täydennys- ja korjausrakentamisen suuntaan, joten historiallinen kerroksellisuus ja siihen suhtautuminen tulee olemaan arkkitehtuurin parissa oleellisia kysymyksiä.

MODBOARD 1920-LUKU

Kuviollisia tapetteja

Ei kirkkaita värejä

Keittiön seinällä
riipustettuja esineitä

Kaakeliuuneja

Jugend ja Art Deco
tyylisiä kalusteita

Kuva 9: Opaalilasinen ketjuamppeli (Antiikki & design 2015)

Kuva10: Kuvioitu tapetti (Pinterest)

Kuva 11: Rottinkiselkäinen nojatuoli (Meillä kotona 2020)

Kuva 12: Riippuvia esineitä (Pinterest)

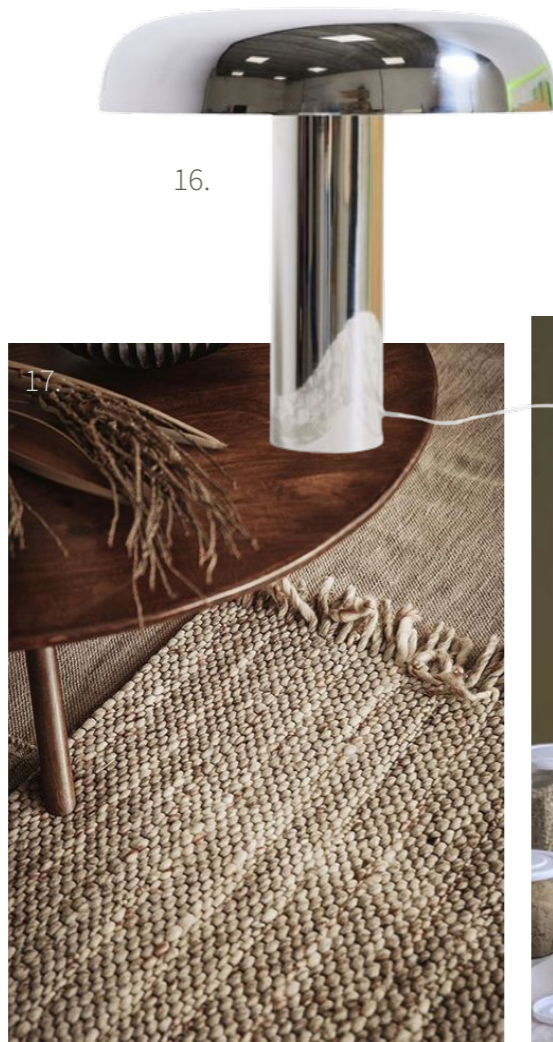
Kuva 13: Kaakeliuuni (Pinterest)

Kuva 14: Pöytävalaisin (Bukowskis)

Kuva 15: Vintage Thonet tuoli (Pinterest)

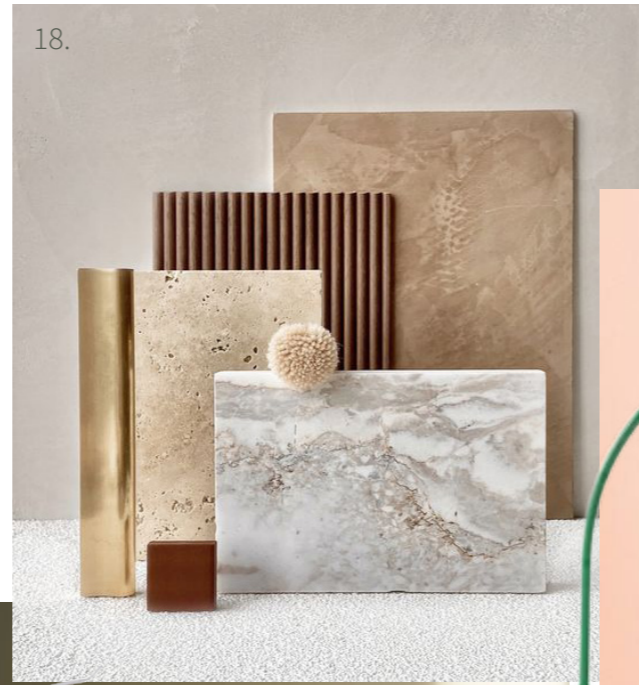
MODBOARD 2020-LUKU

Kromi valaisimia ja kalusteita

Kierrätettyjä materiaaleja ja luonnonmateriaaleja

Ylellisiä materiaaleja

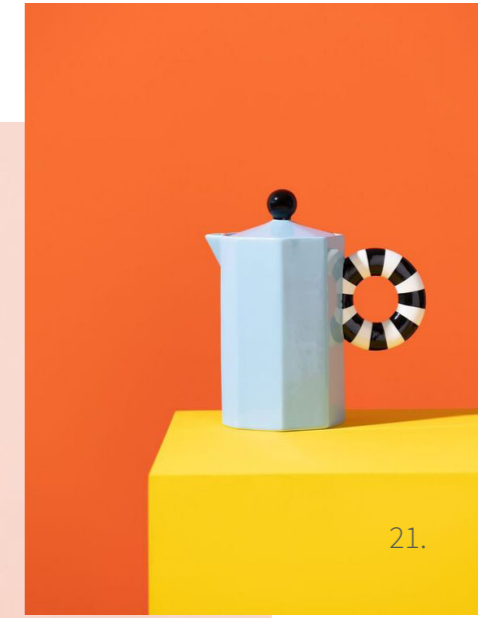

Maanläheinen värimaailma

Väripilkkuja sisustuksessa

Pyöreitä ja muhkeita muotoja

Kirkkaita värejä

Kuva 16: Kromi valaisin (Pinterest)

Kuva 17: Luonnonkuitu matto (Pinterest)

Kuva 18: Ylellisiä materiaaleja (Pinterest)

Kuva 19: Maanläheinen värimaailma (Pinterest)

Kuva 20: Jumbo sohva (Hakola)

Kuva 21: Värikäs kannu (Pinterest)

Kuva 22: Värikäs tuoli (Pinterest)

Kuva 23: N°2 green valaisin (Valerie objects)

2.4. Suojelun vaikutus

Rakennusperintölain tavoitteena on ensisijaisesti turvata rakennetun kulttuuriympäristön ajallinen ja alueellinen monimuotoisuus. Tämän lisäksi tavoitellaan rakennusperinnön ominaisuutensa ja -piirteiden vaalimista, sekä edistää kulttuurisesti kestävästä käytöstä ja hoidosta. Rakennusperintölain suojelu voi koskea myös vain rakennuksen osaa, rakennuksen kiinteää sisustusta tai muuta rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta. Museovirasto (kuva 25) toimii asiantuntijana rakennusperinnön säilyttämisen saralla. Kun suojeluasia on vireillä, Museovirasto arvioi kohteen arvon kulttuurihistoriallisesta näkökulmasta ja tekee tarvittaessa ehdotuksen suojelumääräyksistä ja suojelun kohdentumisesta. ELY-keskuksen (kuva 24) suojelupäätöksestä selviää suojelun alueellinen kohde sekä suojelumääräykset ja niiden kohdentuminen mm. ulkoasussa, rakennusten lähiympäristössä sekä sisätiloissa ja kiinteässä sisustuksessa. (Museovirasto, b.)

Suojeltua rakennusta ei saa purkaa. Suojelumääräyksillä turvataan kyseisen rakennuksen tai rakennelman kulttuurihistoriallisen arvon säilyminen. Määräykset pyritään laatimaan rakennuksen haltijan ja omistajan kanssa yhteisymmärryksessä. ELY-keskus voi kieltää rakennuksen kulttuurihistoriallisen arvon vaarantavat toimenpiteet, kun suojelumääräykset ovat vireillä. Suojelukohteen omistajaa tai haltijaa voidaan velvoittaa tarvittaviin suojaamistoimenpiteisiin kohteen turvaamiseksi. Suojelukohteeseen suunniteltaessa korjaus- ja muutostöitä, niistä pyydetään Museoviraston lausunto, jota rakennusvalvotaviranomainen tarvitsee rakennuslupaa edellyttävässä hankkeessa lupakäsittelyä varten. (Museovirasto, b.)

Museovirasto ottaa kantaa, toteuttaako rakennuksen korjaus- tai muutossuunnitelma suojelun tavoitteita ja suojelupäätöksen määräyksiä. Museovirasto voi antaa ohjeita suunnitelman kehittämiseen, töiden dokumentointiin ja toteutukseen. Vastuu rakennusperintölailla suojelun toteutumisesta on kuitenkin rakennuttajalla. (Museovirasto, b.)

Kuva 24: ELY-keskuksen logo (ELY-keskus).

Museovirasto

Kuva 25: Museoviraston logo (Museovirasto).

Entistämisavustus

Entistämisavustettavat kohteet voivat olla rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, jotka ovat rakennushistoriallisesti, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta merkityksellisiä. Avustuksia voidaan myöntää rakennuksen omistajalle, mikäli se on rakennusperintölailla suojeltu tai muuten rakennushistoriallisesti merkittävä kohde, jonka kunnostus edellyttää kulttuuri- tai rakennushistoriallista asiantuntemusta. Entistämishankkeiden tulee edistää kohteen kestävästä käytöstä ja hoidosta. Hanke voi koskea myös rakennuksen osaa, sen kiinteää sisustusta tai rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta. Kiinteä sisustus kattaa ovet, ikkunat, listat, tulisijat, pintamateriaalit, kiintokalusteet tai muut näihin verrattavissa olevat sisustukset sekä rakennuksen käyttötarkoituksen mukaiset, siihen pysyvästi kiinnitetyt koneet tai laitteet.

(Museovirasto, a.)

Entistämisavustusten painopisteet kohdistuvat:

- Palauttavaan korjaamiseen, jolla edistetään kohteen ja sen kulttuurihistoriallisen arvon vahvistumista ja säilymistä.
- Restauroinnin ja rakennuskonservoinnin osaamista lisääviin sekä erityistä osaamista ja asiantuntemusta vaativiin toimenpiteisiin.
- Perinteisten tai käsityövaltaisten rakennustapojen säilymistä tukeviin toimenpiteisiin sekä kulttuurihistoriallisiin kohteisiin soveltuvien korjausmenetelmien ja materiaalien tuntemisen lisääntymiseen.
- Restaurointi- ja korjaussuunnitelmien ja selvitysten tekemiseen, jotka edistävät säilyttävää korjaamista.

(Museovirasto, a.)

3. Muutokset

- 3.1. Lisäeristys
- 3.2. Lämmitys
- 3.3. Märkätilat
- 3.4. Sähköistys
- 3.5. Ilmanvaihto
- 3.6. Pintamateriaalit ja tyyli

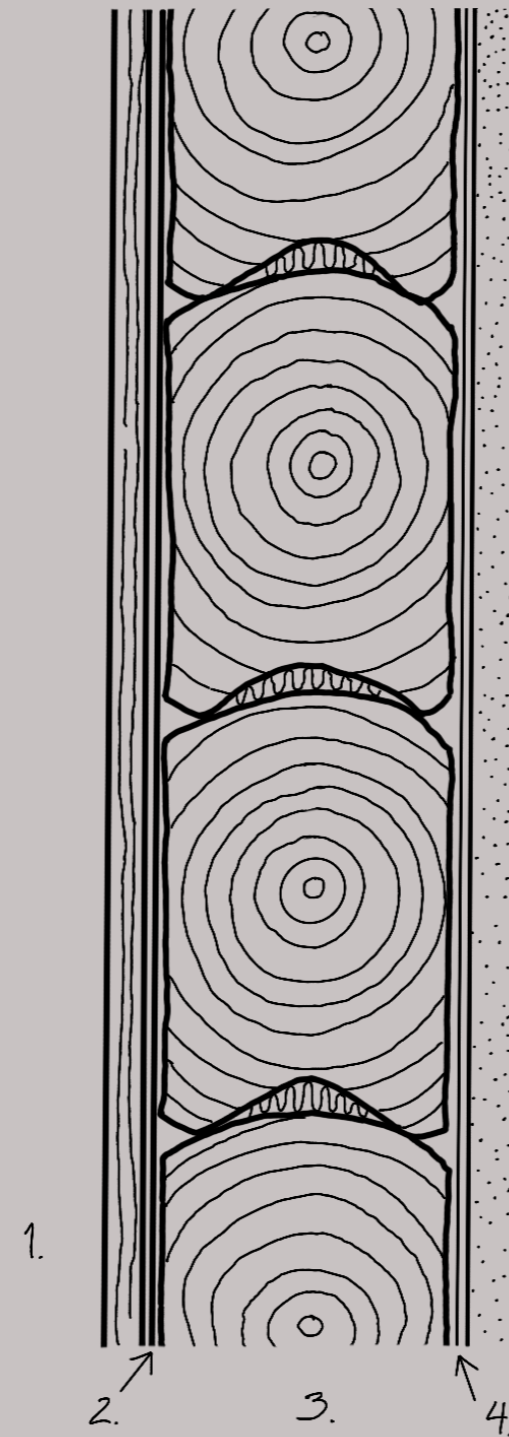
3.1. Lisäeristys

Suomalaisten asumistottumukset ovat sadan vuoden aikana muuttuneet. Asuntojen sisälämpötila on vuosisadan alussa ollut noin 17 astetta (Kaila 1997, 464). Nykyään huonelämpötila on nostettu noin 21 asteeseen.

Huoneiden sisäiset ilmavirtaukset, eli vedot, vaikuttavat asumismukavuuteen. Vetoisuuden aiheuttamaa epämukavuutta yritettiin poistaa usein huonelämpötilaa nostamalla. Lämpö siirtyy rakennuksessa johtumalla ja kulkeutumalla ilmavirtojen mukana rakenteiden rakoja ja ilmaonteloita pitkin. (Puurunen 2000.)

Hirsitalot on pyritty rakentamaan mahdollisimman tiiviiksi ja lämpöä eristäviksi, sillä asuntoja on pitänyt lämmittää, mutta lämmitysenergia on voinut olla hakalasti saatavaa. Seinät on aikoinaan tiivistetty hirsien väliin asennetulla tilkkeellä, joka on ollut muun muassa sammalta ja pellavarivettä. Seinien sisäpuolen tiiviyttä on parannettu paperoinnilla ja rappauksella, myöhemmin myös pahvilla ja rakennuslevyillä. (Puurunen 2000.)

Jos hirsitalon julkisivu oli verhoiltu laudoituksella, niiden alle asetettiin usein tuohikerros tai tervapaperi. Laudoitus lyötiin suoraan hirsiin kiinni, mikä tiivisti seinän rakennetta. Myöhemmin alettiin jättämään hirsiseinän ja ulkolaudoituksen väliin ilmarako, joka lisäsi lämmön eristävyttä hieman. Hirsitalon ala- ja yläpohjan täytteinä on toiminut sammalta, olkia, turvetta ja hiekkaa. Myöhemmin myös sahanpuru yleistyi lämmöneristeenä. (Puurunen 2000.)

1. Ulkovuorilauta
2. Vuorauspaperi
3. Hirsi, riveys luonnonkuitutilkkeellä
4. Vuorauspaperi
5. Huokoinen kuitulevy ja tapetti

5. Kuva 26: mukailtu piirros museoviraston korjauskortista; seinärakenteen havainnollistava piirros (Puurunen 2000).

Perinnekunnostajien useimmin käyttämä eriste on kierrätetystä sanomalehdestä valmistettu puukuitueriste (kuva 3). Yleisimpä valmistajia ovat Ekovilla, Selluvilla ja Termex. (Rinne 2022.)

Rinne (2010, 68) toteaa, että lisäeristämisestä on eniten hyötyä talon yläpohjassa eli ullakolla, koska lämmin ilma pyrkii aina ylöspäin. Ullakon kautta lämpöä katoaa jopa 60 prosenttia. Talon alta pyrkii korvauksilmaa ja synnyttää vetoa. Tehokas tapa vedon estämiseksi on lisätä lattian vähäisen tai painuneen eristekerroksen päälle uutta eristettä. Eristeenä voi käyttää esimerkiksi puupurua tai muuta luonnonmukaista hengittävää materiaalia. Seinien sisäpuoliseen lisäeristämiseen suositellaan jopa kymmenen sentin lisäeristystä. Avattu seinä tulee vuorata tuulensuojapaperilla ja käyttää eristämiseen huokoista puukuitulevyä.

Lisäeristämistä tärkeämpää on ilman liikkeen, eli vedon, pysäyttäminen. Tämä onnistuu ilmansulkupapereilla, jotka pysäyttävät ilman, mutta päästävät kosteuden kulkemaan rakenteissa. (Rinne 2010, 68-69.) Höyrinsulkumuovit eivät sovellu vanhaan hirsirunkoiseen rakennukseen, sillä muovi estää rungon hengittämisen. Hengittävyydellä tarkoitetaan rakennusmateriaalin kykyä imeä itseensä kosteutta ja luovuttaa sitä pois. (Rinne 2010, 59.)

Kuva 27. Ekovillalevyjä (Ekovilla 2020).

Lähes kaikki ilmansulkupaperit sisältävät muovia. Niissä on kolmikerroksinen laminaattirakenne, mikä tarkoittaa, että kahden paperin välissä on muovi (kuva 4). Materiaali on tehtävä tällä tavalla, jotta uudisrakentamisen ehdot täyttyvät. (Rinne 2019a.)

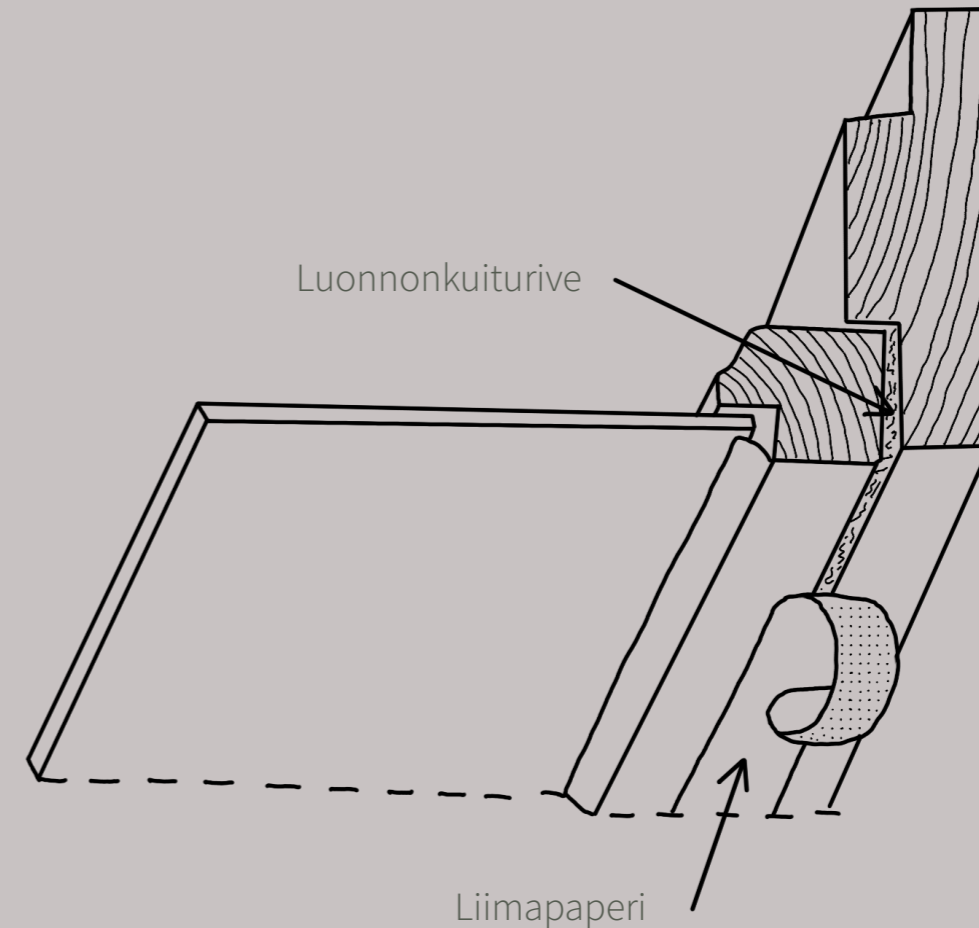
Ikkunoiden vedoneristykseen on monta tapaa ja mielipidettä, miten se tulisi tehdä. Yleinen ja myös toimivin tapa tiivistää ikkunat ja suojata talvella jäätymiseltä on teipata ikkunan sisäpuite paperiteipillä tai liimapaperilla. Hyvin teipattu sisäpuite ei päästä kosteutta puitteiden väliin. Joskus on tarpeen vaihtaa sisäpuitteeseen energiatehokkaat lämpölasit. Ulkopuitteen laseja ei kuitenkaan

Kuva 28. Oikealla ylhäällä muovia sisältävä ilmansulkupaperi. Alhaalla kaksi muovitonta ilmansulkupaperia (Rinne 2019a).

kannata vaihtaa, ellei se ole välttämätöntä, sillä liian tasainen nyky lasi riitelee vanhan julkisivun kanssa. (Rinne 2010, 130-131.)

Karmin ja seinärakenteen väliseen eristykseen suositellaan käytettävän luonnonkuiturivettä esimerkiksi pellavaa. Tilkeraon sisäpuoli suljetaan mahdollisimman tiiviisti liimaamalla raon päälle liimapaperitiiviste (kuva 5), joka jää piiloon peitelistan alle. (Rahola 2000.)

Kuva 29. Mukailtu piirros museoviraston korjauskortista; ikkunan tiivistäminen liimapaperilla (Rahola 2000).

3.2. Lämmitys

Ennen yleisin hirsitalojen lämmitysmuoto oli puulämmitys. Jokaisessa huoneessa oli kaakeliuuni tai muu tulisija, joka toimi huonekohtaisena lämmityksenä. Oli myös yleistä, että pidettiin osaa huoneista viileämpinä ja vähemmällä käytöllä olevia tiloja lämmitettiin vain tarvittaessa. Keittiössä lämmityksenä toimi puuhella tai leivinuuni, joita käytettiin ruuan laitossa. Myöhemmin alkoi yleistymään keskuslämmitys ja vesikiertoiset patterit. Patterit asetettiin ikkunoiden alle, jotta ikkunoista säteilevä viileä ilma saataisiin lämmitettyä ja estettyä vedon muodostumisen. Patterit pitivät myös ikkunoiden lasit kuivina ja lämpiminä, niin ikkunoiden lasit eivät jäätyisi talvella.

Nykyään huonekohtaista puulämmitystä pidetään vaivalloisena lämmitysmuotona. Kaakeliuunit saattavat kuitenkin olla edelleen käytössä, mutta eivät ainoana lämmitysmuotona talossa. Lämmitysjärjestelmän valintaan vaikuttavat monet asiat: helppokäyttöisyys, energian hinta, tekniikan määrä ja jopa esteetiikka. (Rinne, 2018c.)

Taulukossa 1 havainnollistetaan eri lämmitysmuotojen hyviä ja huonoja puolia vanhassa talossa.

Vanhaan tulisijalla varustettuun taloon sopii parhaiten sähkölämmitys, sillä se on helppo asentaa, tarvitsee vain pienen teknisen tilan ja vaatii vähän huoltoa. Sähkökaappi on myös helposti ja tyylikkäästi piilotettavissa. Sähkölämmitys saattaa kuitenkin tulla kalliiksi talvella, jolloin on aiheellista lämmittää myös mahdollisesti jo olemassa olevilla tulisijoilla taloa.

Sähköpatterit ikkunoiden alle ovat helppo asentaa, mutta eivät välttämättä ole esteettisin ratkaisu vanhassa talossa. Vesikiertoiset rautapatterit ovat riskittömät ja aikaa kestävä ratkaisu ja sopii vanhan talon tyyliin.

Lattialämmitys tuo miellyttävän tasaisen lämmön, mutta edellyttää lattioiden avaamisen eikä sovi paksulle lankkulattialle, sillä lämpö ei pääse läpi paksusta puusta (Rinne, 2018c). Märkätiloissa lattialämmitys on kuitenkin oleellinen apu lattian kuivattamisessa.

Kuva 30: Kaakeliuuni (Pinterest).

Taulukko 1: Huomioita eri lämmöntuottamis- ja jakelujärjestelmistä (Rinne 2010, 142).

LÄMMITYSMUOTO	+	-
Puulämmitys uuneilla	Varmatoiminen ja halpa energia	Mahdollisesti vaivalloista
Vesikiertoisen keskuslämmityksen lämmönlähteet <ul style="list-style-type: none"> • Öljy • Hake • Puu • Pelletti • Maalämpö • Kaukolämpö • Sähkö 	<p>Helppohoitaisuus</p> <p>Uusiutuva energiamuoto.</p> <p>Edullista, jos omaa puuta. Uusiutuva energiamuoto.</p> <p>Edullinen ja uusiutuva energiamuoto.</p> <p>Edullinen ja ekologinen energiamuoto. Vähän huollettavaa.</p> <p>Edullinen energiamuoto.</p> <p>Helppo asentaa. Vähän huoltoa.</p>	<p>Kallis, epäekologinen energia. Edellyttää paloturvallisen teknisen tilan.</p> <p>Tarvitsee suuri varasto polttoaineelle. Edellyttää oman paloturvallisen teknisen tilan.</p> <p>Tarvitaan paljon säännöllistä työtä. Edellyttää paloturvallisen tilan ja suuren varaston polttoaineelle.</p> <p>Tarvitaan paljon säännöllistä työtä. Edellyttää paloturvallisen tilan ja suuren varaston polttoaineelle.</p> <p>Laitteet pitävät ääntä: tekninen tila suunniteltava huolella.</p> <p>Ei saatavilla asutuskeskusten ulkopuolella. Tarvitsee teknisen tilan.</p> <p>Kallis ja yleensä ekologinen energia.</p>
Suora sähkölämmitys <ul style="list-style-type: none"> • Patterit • Lattialämmitys 	<p>Helppo asentaa. Kätevä lisälämmönlähde.</p> <p>Miellyttävä tasainen lämpö.</p>	<p>Epäesteettiset patterit ja shköasennukset. Kallista käyttää.</p> <p>Edellyttää lattioiden avaamisen. Ei sovi paksulle lankkulattialle. Kallista käyttää.</p>
Ilmalämpöpumppu	Hyvä lisälämmönlähde.	Edellyttää säännöllistä huoltoa. Ei sovi perinteiseen miljööseen.
Aurinkolämpö	Ilmainen energia.	Toimii heikosti talvella. Keräilykennosto ei sovi perinnemaisemaan.

3.3. Märkätilat

Peseytyminen tapahtui 1900-luvun alkuun asti saunassa sekä maalla että kaupungissa. Kaupungeissa hienoissa porvaristaloissa oli kylpyhuoneita jo 1800-luvun lopulta, mutta enemmistö ihmisistä kävi yleisissä saunoissa tai pesi itsensä pesuvadissa. Kylpyhuone ja WC tulivat uusien talojen vakiovarusteiksi jälleenrakennusajalla 1940-luvulla. (Rinne 2018b.)

Vaikka kylpyhuonetta ei ollut asuintiloissa, jokaisessa kodissa oli kuitenkin jonkinlainen paikka, jossa pestiin kasvot ja kädet. Useimmin pesupaikkana oli komuutti eli pesukaappi (kuva 31). Sen päällä oli pesuvati ja kaapissa säilytettiin vesikannua ja saippua-astiaa. (Parvela 2021.)

Uudisrakentamiselle tyypilliset toiminnalliset ja tilalliset ratkaisut eivät yleensä sovi vanhaan taloon sellaisenaan. Tilan ratkaisut on tehtävä suunniteltavan tilan ja sen rakenteiden asettamissa rajoissa. (Böök, ym. 2011.)

Märkätilojen rakentaminen taloon, jossa ei ollut aikoinaan edes juoksevaa vettä, on haasteellista. Talon hirsirunko on hengittävä ja elävä rakenne, joka ei sovellu yhdistettäväksi tiiviiseen rakentamiseen sellaisenaan. Rungon liikkeiden eliminoimiseksi kylpyhuoneen seinärakenteet tulisi rakentaa hirsistä irralliseksi eli kylpyhuoneelle koolataan oma runko, joka on hieman pienempi kuin käytettävä huonetila. (kuva 32) Harkko- ja hirsiseinä eivät tukeudu toisiinsa, jotta hirsien kosteuseläminen ei riko muurusta. (Rinne 2018a.)

Kun suunnitellaan vettä tarvitsevat tilat siten, että vesipiseet ovat lähellä toisiaan, paineellista vettä ei joudu kuljettamaan pitkiä matkoja rakenteissa. Esimerkiksi keittiön ja vessan sijoittaminen saman seinän eri puolille, jotta veden tarvitsee kulkea vain yhden seinän välissä. (Rinne 2010, 144.)

Kuva 31. Pesukomuutti (Finna).

Kosteiden tilojen edellytyksenä on, että ne eivät saa päästää kosteutta huone-tilan ulkopuolelle, koska suuri määrä kosteutta voi tiivistyä rakenteisiin (Rinne 2018a). Viereisiin huoneisiin kannattaa valikoida kosteutta läpäiseviä pinnoitteita, jotta mahdolliset vesivahingot havaitaan tarpeeksi ajoissa ennen kuin ehtii syntyä laajoja vaurioita.

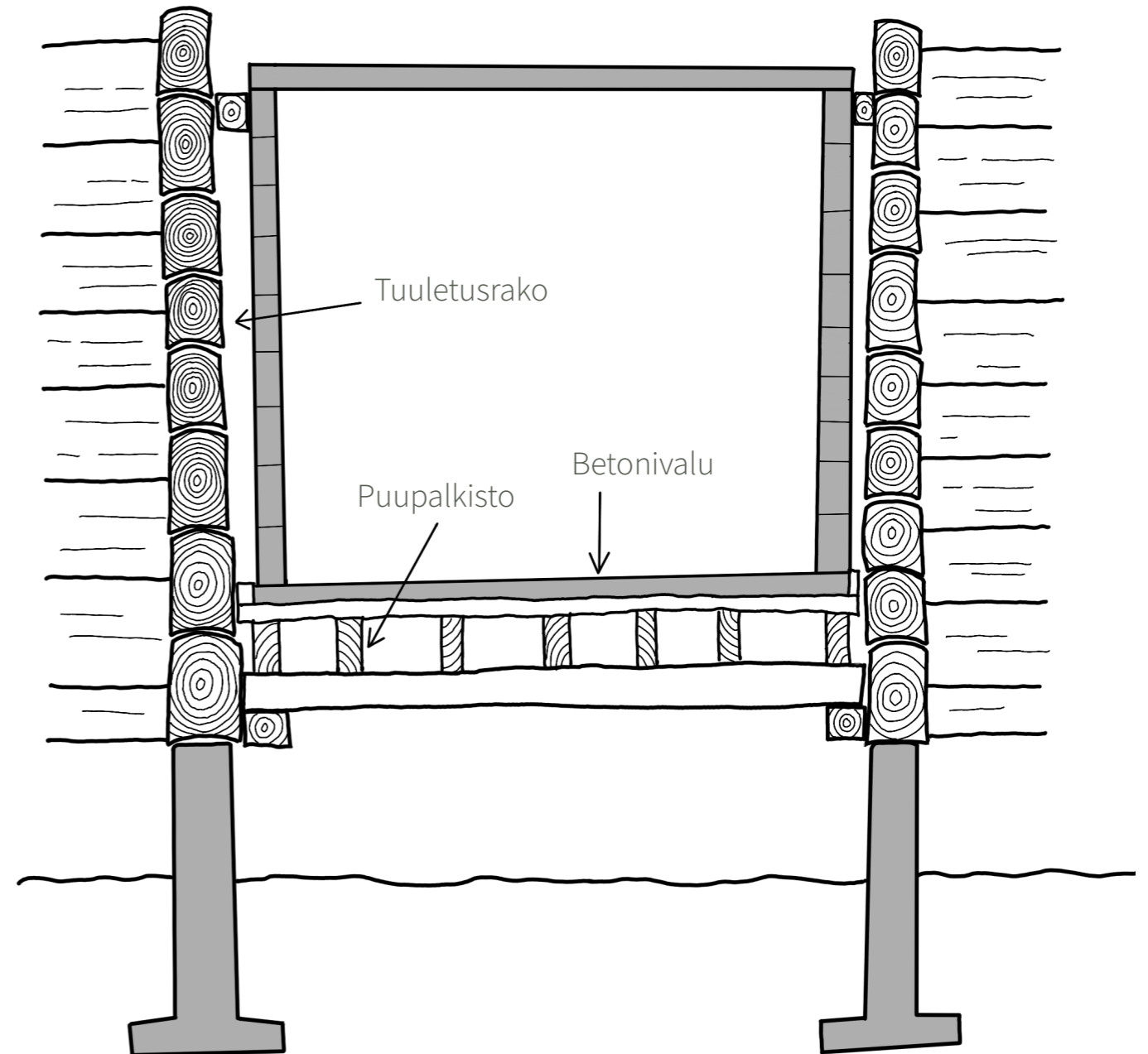
Märkätilan rakenteiden on oltava liikkumattomia ja veden pääsy rakenteisiin estettävä seinissä ja lattialla yhtenäisellä vedeneristyksellä. Lattian riittävät kaadot eli kallistukset ohjaavat veden halutusti lattiakaivoon, josta vesi poistuu märkätilasta viemäriin. (Böök, ym. 2011.)

Katon rakenne estää ilmassa olevan vesihöyryn pääsyn ja tiivistymisen muualle rakenteisiin. Höyrinsulkuna voi toimia esimerkiksi puupaneelin alla oleva höyrinsulkumuovi. Rappauspinnoilla voidaan käyttää vedeneristysnä höyrinsulkumaalia. Jos märkätilan pintojen takana on puurakenteita, lämmöneristeeksi sopii parhaiten esimerkiksi selluloosakuitu- tai pellavaeriste, jotka ovat kosteutta sitovia luonnonkuituisia eristeitä. (Böök, ym. 2011.)

Riittävä ilmanvaihto märkätilassa edellyttää omaa poistohormia. Korvauksille tarvitaan reitti ulkoseinästä tai ikkunankarmista venttiilin avulla. Korvausilmaa voidaan saada myös viereisistä tiloista esimerkiksi oviraon kautta. (Rinne 2010, 148-149.)

Vesijohtot suositellaan tehtävän vanhaan taloon pintavetoina, jotta mahdolliset kosteusvauriot on helppo ja nopea havaita ja korjata. Jos vesijohtoja upotetaan rakenteisiin, putkien pintaan kondensoituvaa vettä tai putkirikkoja voivat aiheuttaa vaurioita rakenteissa.

Kuva 32: Mukailtu piirros märkätilan seinärakenteesta (Rinne 2010, 77).

3.4. Sähköistys

Sähkö kotitalouksissa ei ollut itsestäänselvyys vielä 1920-luvulla. Vain kaupungissa sijaitsevilla kodeilla oli sähköä, mutta maaseudulle sähköt tulivat vasta noin 1930-luvulla. (Rinne, 2018e.)

Usein sata vuotta vanhoja sähkökalusteita ei välttämättä saa enää käyttää. Vanhojen sähköjärjestelmien suurin ero nykyiseen on maadoittamattomuus, ja sen takia on syytä uusita kaikki pistorasiat ja niiden johdotukset remontoinnin yhteydessä. Sähköasennuksissa perusperiaatteena on, että käytettyjen laitteiden on oltava voimassa olevien standardien mukaisia. Standardilla tarkoitetaan tällä hetkellä voimassa olevaa painosta. (Rinne 2018d.)

Myös asennusten suojavaatimukset ovat aikojen saatossa kiristyneet. Nykyään vaaditaan kaikissa asennuksissa vikasuojausta eli suojamaadoitusta tai -eristystä. (Rinne 2018d.)

Ennen sähkö tuotiin taloon pinta-asennuksina, mutta nykyisillä asennustavoilla se on yleensä haasteellista. Suurin syy on se, että tavalliseen asuntoon ei riitä vain muutama sähkökaapista lähtevää johtoa, vaan nykyään tarvitaan jopa kymmeniä. Pinta-asennusten sijaan johtoja voidaan kuljettaa mm. eristeissä, listoen takana, lattiassa tai vintillä. (Rinne 2010, 146.)

Reilusti näkyvillä oleva, mutta luonnollisessa paikassa kulkeva johto voi usein olla paremman näköinen kuin keinotekoisesti kaappien takaa kierrätetty tai johtokanavalla piilotettu.

Nykypäivänä sähkölaitteiden ja elektroniikan runsaus vaatii kotiin paljon pistorasioita ja katkaisijoita. Uudisakentamisessa sähköjohdot kuljetetaan siististi seinien sisällä ja sähkökalusteille on monenlaisia ulkonäkövaihtoehtoja. Yleisin pistorasian ja katkaisimen ulkomuoto on muovinen valkoinen tai musta.

Kuva 33: Posliiniset vanhantyylliset sähkökalusteet (Domus Classica).

3.5. Ilmanvaihto

Ennen kodin ilmanvaihto oli ainoastaan painovoimainen. Painovoimaisessa ilmanvaihdossa ilma vaihtuu sisä- ja ulkoilman paineolosuhteiden mukaan mihin vaikuttavat mm. lämpötila, ilmanpaine ja tuuli. Painovoimainen ilmanvaihto toimii parhaimmillaan talvella, jolloin sisä- ja ulkolämpötilan ero on suuri. Kesällä ilmanvaihtona toimii ikkunoiden avaaminen. Kaakeliuunilla lämmitetyssä huoneessa ilmanpoistokanavana toimii piipun hormi, jonne ilma siirtyy tulipesän tai tähtiventtiin (kuva 34) kautta. Korvausilmaa tulee ikkunoista ja tuloilmaventtiileistä, jotka yleensä sijaitsevat ikkunoiden yläpuolella.

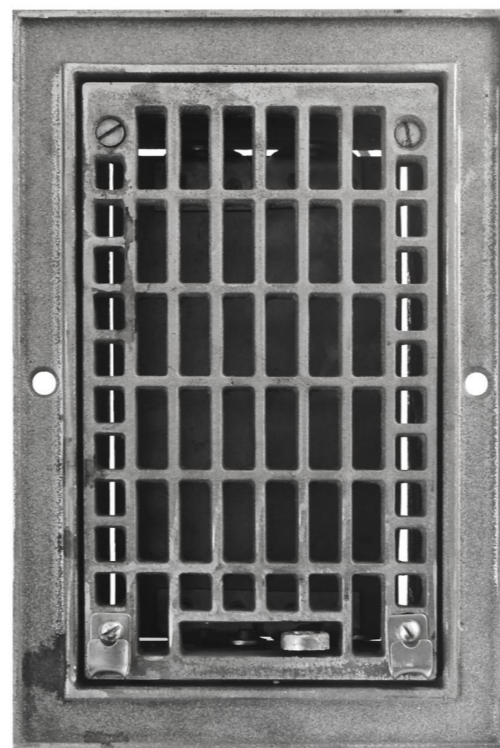
(Rinne 2010, 148.)

Yleensä vanhoissa taloissa riittää alkuperäinen painovoimainen ilmanvaihto, mutta sitä ollaan saatettu tehostaa esimerkiksi kylpyhuoneissa tuulettimen avulla (kuva 35). Erityisesti kylpyhuoneessa suositellaan tehostettua ilmanvaihtoa, jotta kosteus saadaan hallitusti ulos talosta.

Koneellisella ilmanvaihdolla saadaan lämmitettyä ulkoa tulevaa korvausilmaa, josta on suurta etua etenkin talvikausina. Koneellisella ilmanvaihtolla vedon tunnetta ei synny ja lämmitysenergiaa säästyy huomattavasti.

(Cervi 2021.)

Koneellisen ilmanvaihdon haittapuolina on, että se vaatii erilliset ilmanvaihtolaitteet ja sähköä toimiakseen. Rakennuksen katolle asennetaan yksi tai useampi imuri, joka poistaa jäteilman huoneistosta ilmanvaihtokanavien kautta. Mahdollisten sähkökatkojen aikana ilmanvaihto on hoidettava tuulettamalla. (Cervi 2021.)

Kuva 36: säleikköventtiili (Domus Classica).

Kuva 34: kaakeliuunin tähtiventtiili (Rinne 2019).

Kuva 35: Tuulettava ilmanpoistoventtiili (Rinne 2019).

3.6. Pintamateriaalit ja tyyli

1920-luku oli klassismin aikaa, jolloin alettiin siirtyä jugendin koristeellisudesta yksinkertaisempaan tyyliin. Vanhoja rakennusmuotoja ihailtiin jälleen ja rakennuksissa tämä näkyi pelkistettyinä muotoina ja koristeina (Tikkurila).

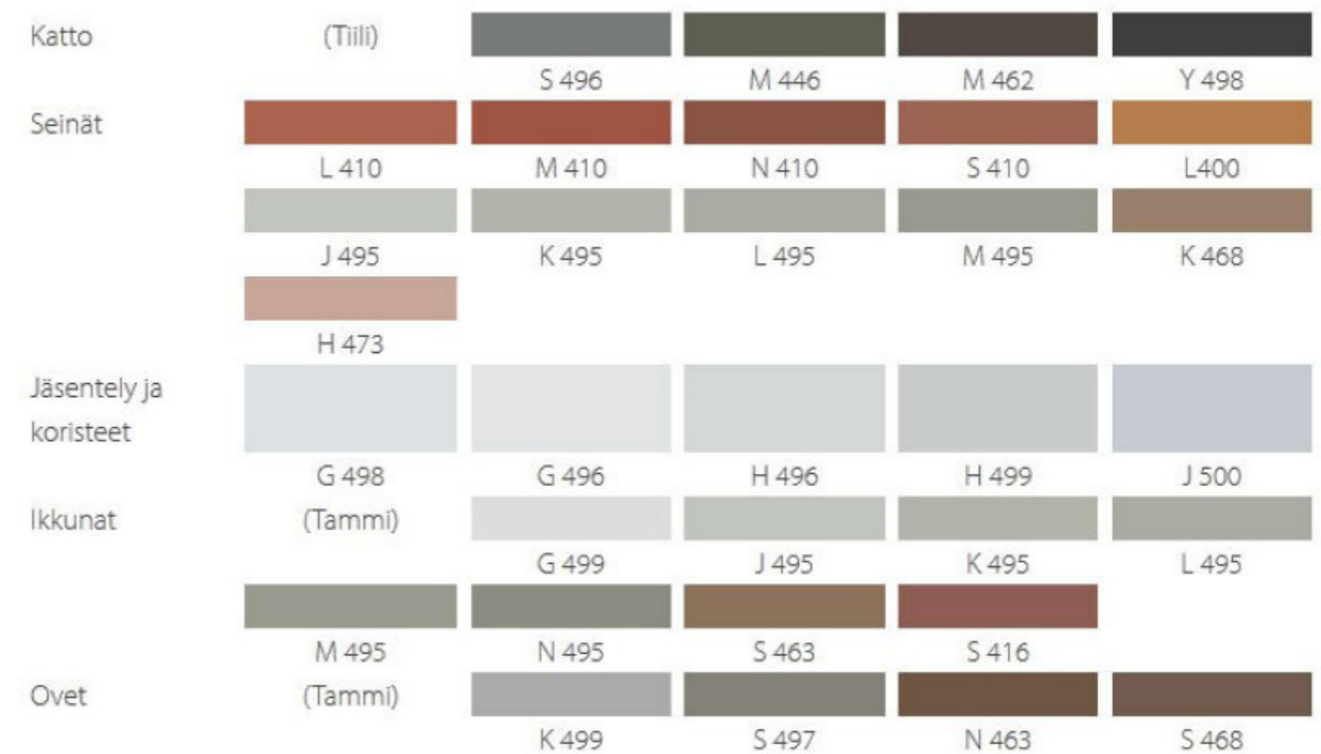
Ketosen (2019) mukaan paljasta hirsipintaa pidettiin ennen köyhyyden merkkinä ja siksi ennen laitettiin pinkopahvia ja tapettia seiniä koristamaan. Tapetit olivat paperisia ja koristeellisia. Joistain vanhoista taloista pystyy remontoinnin yhteydessä näkemään useita päällekkäisiä tapettipintoja, joita on vuosien kuluessa tapetoitu vanhojen päälle.

Useimmat 1900-luvun alkupuolen uudet teolliset luonnonkuitumateriaalit perustuivat vanhaan rakennusperinteeseen ja toimivat kosteusteknisesti hyvin, sillä kosteus ei jää niihin tai niiden taakse vangiksi. Energiatehokkuus ei kuitenkaan ollut paras mahdollinen, mutta yksinkertaiset ja ohuet rakenteet pysyivät kuivina. Aikoinaan ei varmaankaan ymmärretty, että rakennetaan hengittävää taloa, mutta luonnonmukaiset materiaalit olivat ainoita tarjolla ja niistä tuli itsestään kuivuvia ja terveellisiä taloja. (Rinne, 2019b.)

Rinne (2010, 59) tiivistää, että rakennusmateriaalin hengittävyys tarkoittaa sen kykyä imeä itseensä kosteutta ja luovuttaa sitä pois. Kunnostamisen yhteydessä on siis huolehdittava, että myös uudet käytettävät materiaalit ovat hengittäviä.

Osassa 1920-luvun taloista käytettiin voimakkaita ja kylläisiä värejä. Tummat punaiset olivat talojen julkisivuissa suosittuja, kuten myös vahvat okran sävyt. Erilaiset harmaan sävyt yleistyivät myös. (Tikkurila.)

Maalit olivat perinteisesti itse sekoitettuja pellavaöljymaaleja. Lattiamateriaaleina toimivat puiset lattialankut tai laudat. Katto ladottiin myös laudoista.

Kuva 37: 1920-luvun klassismin väripaletti (Tikkurila).

Nykyään monet materiaalit sisältävät esimerkiksi muoveja, joka ei ole hengittävä materiaali, eikä tämän takia usein sovellu vanhaan hirsitaloon. Uusia materiaaleja valittaessa tulee olla tarkka ja tietoinen, sillä väärät valinnat saattavat koitua kohtalokkaiksi.

Erilaiset lattiamateriaalit, kuten vinyylilankut ja laminaatit ovat yleisiä uusissa rakennuksissa, mutta vanhoihin taloihin niiden asentaminen on haasteellista, sillä ne vaativat luotisuoran alustan. Vanhoissa taloissa ominaista ovat vähän epätasaiset ja vinot lattiat. Jos vanhassa talossa ei ole alkuperäisiä lankkulattioita, tai ne tarvitsee kunnostaa, kestävin ratkaisu on rakentaa uudet lankkulattiat. Ratkaisu on työläs, mutta kestävä ja vanhaan miljööseen sopivampi lopputulos kuin esimerkiksi laminaattilattia.

4. Ratkaisut kodeissa

- 4.1. Tutkimuksen toteutus
- 4.2. Talojen ratkaisut

4.1. Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön tutkimusosion toteutin vierailemalla 1920-luvulla rakennettujen omakotitalojen asukkailla. Otin asukkaisiin yhteyttä kirjeitse. Lähetin kirjeitä Kuopion Haapaniemeen, Lahden Anttilanmäkeen ja Tampereen Viinikkaan. Vierailin kodeissa ja haastattelin asukkaita talon tehdyistä remonteista ja historiasta ja dokumentoin valokuvin tehtyjä ratkaisuja ja yksityiskohtia.

Kahteen taloon oltiin tehty mittava remontti ja oltiin lähes rakennettu uudestaan ja vaihdeltu monia hirssiä ja huonejakoa oltiin muttettu. Yhdessä talossa oltiin vaalittu paljon vanhaa ja alkuperäistä ja talo oli lähes alkuperäisessä kunnossaan.

Kuva 38: Havainnollistava kuva Suomen kartasta (Järri 2024).

4.2. Erilaisia muutostapoja

Valokatkaisijat

Valokatkaisijat voivat löytää paikkansa ja ilmeensä monellakin eri tavalla. Kuvassa 39 valokatkaisija on upotettu portaiden kaiteeseen, jolloin se ei kiinnitä paljoa huomiota. Kuvassa 40 taas valokatkaisijan ja johtojen vedon ulkonäköön on panostettu valitsemalla vanhan tyylliset pyöreät sähkökalusteet, joiden johdot ovat piilotettu alumiiniputken sisään tuomaan hieman industriaalista otetta. Kuvassa 41 on valittu yksinkertainen ratkaisu ja valokatkaisijat toimivat kauko-ohjattavina, eivätkä vaadi seinille minkäänlaisia sähköjen vetoja. Ainoastaan valaisimeen kiinnittyvät sähköjohdot ja nekin saadaan piilotettua alakattoon.

Pistorasiat

Pistorasioiden johtojen vedot voidaan piilottaa jalkalistojen taakse asennuksen yhteydessä (kuva 42). Pistorasioidenkin ulkonäköön voidaan panostaa ja korostaa tätä yksityiskohtaa vanhan tyyllisillä sähkökalustella, jotka sopivat yhteen valokatkaisijoidenkin kanssa. Johtoja voidaan kuljettaa lattialistojen takana jonkin matkaa ja sitten nostaa johto seinää pitkin pistorasiaan kiinni. Tässäkin johdoitukset ovat piilotettu alumiiniputken taakse (kuva 43).

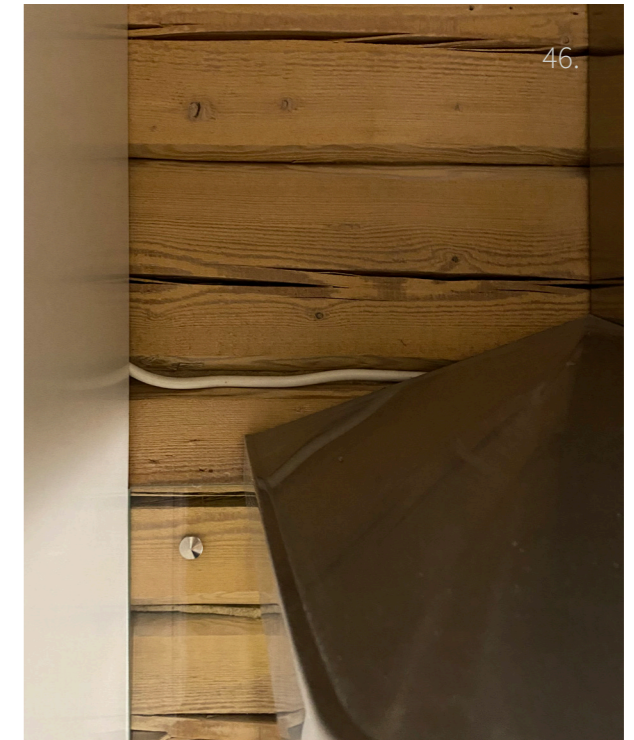
Kuva 39: Valokatkaisime kekslijäs sijoitus (Järri 2024)

Kuva 40: Sähköjohdot piilotettu alumiiniputkella (Järri 2024)

Kuva 41: Kauko-ohjattavat katkaisimet (Järri 2024)

Kuva 42: Pintavedetty pistorasia (Järri 2024)

Kuva 43: Musta pintavedetty pistorasia (Järri 2024)

Sähköjohdot

Johtojen vetäminen ei ole nykypäivänä enää yhtä yksinkertaista, kun sähkölaitteiden ja -johtojen määrä on moninkertaistunut. Siistein tapa vetää sähköt on sijoittaa ne seinän sisälle. Jos seinää ei lähdetä avaamaan, johdot vietään pintavetoina. Suuri määrä johtoja ei näytä kovin esteettiseltä, joten niitä voi piilottaa esimerkiksi erilaisten listojen alle (kuvat 44 ja 45) tai pujottaa johtoa hirsien väliin myötäisesti esimerkiksi keittiökaapiston takaa (kuva 46).

Sähkökaappi ei ole ulkonäöltään kovin sopiva vanhaan miljööseen. Onneksi sen voi helpolla ratkaisulla piilottaa ja saada senkin sopimaan vanhaan taloon. Kuvissa 47 ja 48 näkyy yksi tapa naamioda sähkökaappi ja johdot.

Kuva 44: Kattolistat (Järri 2024)

Kuva 45: Johdot kulkeva lattia- ja seinäliskojen takana (Järri 2024)

Kuva 46: Johtojen veto hirsien välissä (Järri 2024)

Kuva 47: Sähkökaappi (Järri 2024)

Kuva 48: Vanhantyylinen ovi piilottaa sähkökaapin (Järri 2024)

Vessan sijoittelu

Vessaa ei 1920-luvulla rakennetussa talossa ollut lainkaan sisätiloissa, joten sille on tarvinnut jälkeinpäin keksiä talosta sopiva paikka. Yleinen ratkaisu on sijoittaa pieni vessa portaiden alle komeroon (kuva 49 ja 50). Joskus vessalle on rakennettu oma huone esimerkiksi eteiseen (kuva 51), yläkertaan tai kellariin.

Kylpyhuoneen sijoittelu

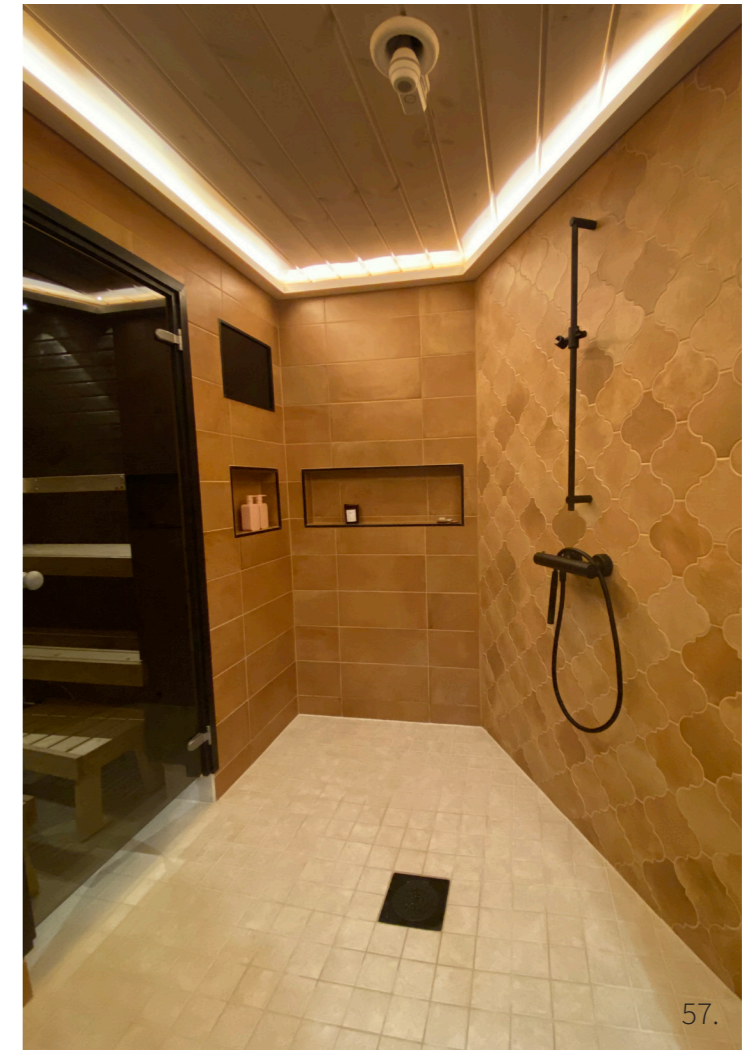
Kylpyhuoneellekaan ei ollut aikoinaan paikkaa asuinrakennuksessa, vaan peseytyminen tapahtui erillisessä saunarakennuksessa. Joihinkin 1920-luvulla rakennettuihin taloihin on saatettu jo rakennusvaiheessa tehdä kylpyhuone ja sauna kellariin, jossa se monissa taloissa sijaitsee siellä edelleen (kuva 53 ja 54). Jos asuintiloja on laajennettu ullakolle, on kylpyhuone usein sijoitettu jälkeinpäin sinne omaan huoneeseensa (kuva 52).

Kuva 49: Vessa sijoitettu portaiden alle (Järri 2024)
Kuva 50: Vessa sijoitettu portaiden alle (Järri 2024)
Kuva 51: Vessalle tehty tilaa eteiseen (Järri 2024)

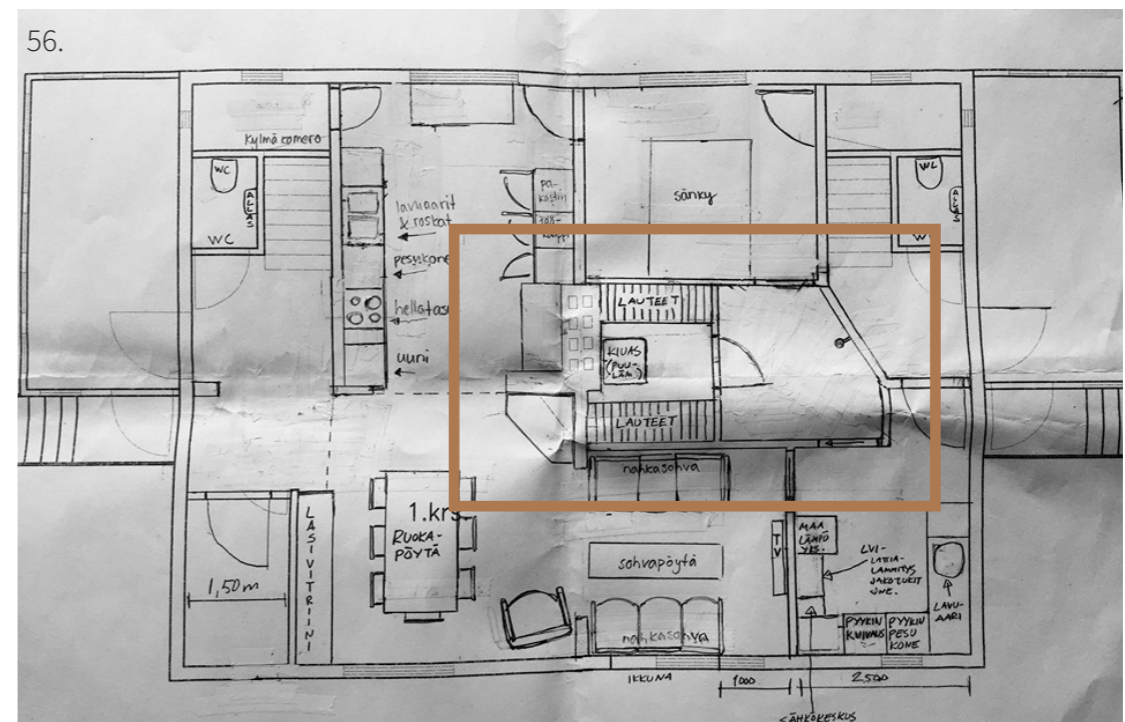
Kuva 52: Kylpyhuone yläkerrassa (Järri 2024)
Kuva 53: Kylpyhuone kellarissa (Järri 2024)
Kuva 54: Kylpyhuone kellarissa (Järri 2024)

Saunan sijoittelu

Tässä talossa sauna oltiin keksitty sijoittaa keskelle taloa, hormin yhteyteen, jolloin saunaan saatiin puulämmitteinen kiuas (kuvat 55 ja 56). Kylpyhuoneen ja saunan seinät eivät tukeudu talon hirsirunkoon. Kylpyhuoneen katossa näkyvillä tuulettava ilmanpoistventtiili (kuva 57).

Kuva 55: Puulämmitteinen sauna (Järri 2024)
Kuva 56: Asukkaan suunnittelema pohjaratkaisu (Jehkinen 2020)
Kuva 57: Kylpyhuone (Järri 2024)

Yksityiskohdat

Tyyliteltyt yksityiskohdat ovat vanhan talon kirsikka kakun päällä. Ne voivat olla uusia, mutta vanhan tyyliä, kuten koristeistoja ja tapetteja (kuva 58 ja 59), hanoja (kuva 60), katkaisimia, valaisimia, yms. Tai yksityiskohdat voivat olla vanhoja, jotka kantavat mukanaan talon historiaa ja tarinoita, kuten ovia kuvat 61, 62 ja 63), hirsiiä (kuva 66), tiiliä (kuva 65), lankkulattioita tai vanhoja esille jätettyjä rakenteita (kuva 64) Nämä kaikki voivat olla tilan kerroksellisuuden luoja.

Kuva 58: Koristeelliset listat (Järri 2024)

Kuva 59: Koristeelliset ovilistat (Järri 2024)

Kuva 60: Vanhan tyylinen hana (Järri 2024)

Kuva 61: Vanha ovenkahva (Järri 2024)

Kuva 62: Vanha ovenkahva (Järri 2024)

Kuva 63: Rautainen ovenkahva (Järri 2024)

Kuva 64: Kattorakenteet jätetty esille (Järri 2024)

Kuva 65: Vanha muurattu tiiliseinä (Järri 2024)

Kuva 66: Alkuperäiset hirret ja tilkkeet (Järri 2024)

5. Suunnittelijan näkökulma

- 5.1. Visuaaliset ratkaisut
- 5.2. Nykypäivän materiaalityö

5.1. Visuaaliset ratkaisut

Sisustusarkkitehdin työnkuvaan kuuluu pelkistetysti sanottuna enemmän tai vähemmän suunnitella, miltä sisätilat näyttävät. Sisustusarkkitehti kartoittaa asiakkaan toiveet ja tarpeet tilan kannalta ja suunnittelee, miten tilaa käytetään ja miten käyttäjän tarpeet tilassa täyttyvät. Käyttäjälähtöisyys on suunnittelijan työssä keskiössä.

Tila onkin hyvä lähtee suunnittelemaan ensin tarpeiden ja toimintojen pohjalta ja sen jälkeen miettiä tilan estetiikka ja tyyli ympäristöön ja toiveisiin sopivaksi. Suunnitellessa ja remontoidessa vanhaa rakennusta kaikki ei aina mene suoraviivaisesti ja suunnitelmat voivat muuttua tekemisen yhteydessä. On kuitenkin hyvä olla kärsivällinen ja olla oikomatta suunnitelmissa, sillä hyvin ja tarkasti suunniteltu on kuin jo puoliksi tehty. Myös tekniset ratkaisut voivat hyvällä suunnittelulla näyttää kauniilta ja toimivilta yksityiskohdilta kokonaisuudessa. Esimerkiksi sähkökaappi tai teknisen tilan koneet ovat metallikuorensa ansiosta vaikeita sovitettavia vanhaan miljööseen, jossa sähköjä ei aikoinaan ollutkaan. Kuitenkin hyvällä suunnittelulla ja toimivalla piilottamisella asiat saadaan näyttämään sopivammilta kokonaisuuteen.

Vanhaa taloa kunnostaessa on hyvä muistaa yksi nyrkkisääntö: ei kannata oikoa. Joskus esimerkiksi sähköasentajan mielestä helpompi tapa on vetää johdot pinta-asennuksina tai asentaa uudet valkoiset valokatkasijat, mutta vanha kulttuuriperintöä vaaliessa ei kannata oikoa ratkaisuiden laadussa ja lopputuloksessa. Kun lähtee modernisoimaan yli satavuotiasta puutaloa, ei kannata ylimodernisoida asioita. On hyvä ylläpitää talon harmoniaa vanhoilla tai vain vanhan tyyllisillä ratkaisuilla esimerkiksi keittiössä. Joskus vähempi ja vain pintapuolinen remontti on kannattavampaa, jos muuten rakenne ja toiminnalliset ratkaisut ovat kunnossa.

Satavuotiaaseen taloon ollaan varmasti ajan saatossa kunnostettu ja remontoitu mitä milloinkin. Siksi vanhaa taloa uudistaessa tulee myös muistaa, että rakennuksen pitkäikäisyys edellyttää kestäviä, korjattavia ja kunnostettavia materiaaleja myös jatkossa. Nykypäivän materiaalitarkonnasta löytyy paljon niin sanottua kertakäyttötavaraa esimerkiksi lastulevykaappeja, joissa ei tunneta sanaa ”kuluma” vaan kolhun ottaessa joutaa suoraan vaihtoon.

Vaikka satavuotiaan talon remontoiminen voi vaikuttaa nykystandardeilla paradoksaaliselta ja erittäin työläältä, on hyvä ajatella jokaisen talon olevan oma persoonansa. Sata vuotta sitten ei ollut valmiita talomalleja, joista valita mieluisensa vaan talot ovat ajan myötä eläneet ja kerroksellistuneet eletyn elämän näköisiksi. On siis hyvä asennoitua vanhan talon remontoimiseenkin omana persoonallisena kokonaisuutenaan. Sisustustrendejä tulee ja menee, joten vanhaan taloon kannattaa valita materiaaleja ja tyyliä, jotka ovat aikaa kestäviä ja sopivat remontoitavan talon henkeen ja olemassa oleviin ominaisuuksiin.

2020-luvun tyyli on paljolti ollut siloteltua ja minimalistista. 1920-luvulla oltiin ajalehtimassa jugendin ja funktionalismin välimaastossa kotien sisustuksessa. Satavuotiaaseen taloon kannattaa siis valikoida jotain, mikä muistuttaa ajasta ennen ja jotain mikä tuo esimerkiksi modernin teknologian tältä vuosituhannelta asumisen mukavuuksiin.

Jotkut talot saattavat olla museoviraston suojelun alaisina, jolloin mitä tahansa ja millä tavalla tahansa ei remontteja saa toteuttaa. Toimiva piilottaminen on tässäkin saralla loistava keino. Esimerkiksi seinien sisälle avainkaapin tai sähkökaapin upottaminen on loistava ratkaisu joka ei vie liikaa huomiota ja sopii vanhaan tyyliin (kuvat 67 ja 68).

Kuva 67: Huomaamaton kaapin sijoitus (Järri 2024).

Kuva 68: Avainkaappi upotettuna seinään (Järri 2024).

Kun pitkään asuu samassa talossa, tulee välillä mieli uudistaa tai muuttaa asunnossa jotain. Tällöin on hyvä, jos käytetyt materiaalit sallivat esimerkiksi hiomisen ja maalaamisen toisen väriseksi. Keittiön tilaaminen puusepältä on loistava ja pitkäikäinen ratkaisu vanhassa talossa. Standardimitoitettut valmiskeittiöt saattavat myös vaikuttaa vinoilta tai epäsopivilta vanhassa talossa, joka on saattanut painua johonkin suuntaan kasaan ajan myötä.

Historiallinen kerroksellisuus tilassa on sisustusarkkitehdin työpöydällä arvokasta ja vaalittavaa valuutaa. Patinaa ja käytön aiheuttamaa kulumista ei voi uutuutena luoda, vaan vaatii ajan ja elämän kerroksellistumista. Kerroksellista tyyliä voidaan kuitenkin imitoida esimerkiksi ostamalla kierrätettyjä kalusteita eri aikakausilta ja tyyli-suuntauksilta. Kerroksellisuuden luominen vaatii kuitenkin hyvää silmää ja asioiden toisiinsa sovittelua, sillä jotkin valinnat saattaa olla riitasoinnussa keskenään, jolloin koko tilan harmonia on epätasapainossa. Tilasuunnittelussa onkin pääpiirteissään kyse tilan kokonaisuuden hallinnasta ja halutun tunnelman luomisesta. Sisätilojen tunnelmaa luovat kiinto- ja irtokalusteet, valaisimet, pintamateriaalit, värit ja koristeet, joiden avulla saada aikaan todella erilaisia tunnelmia ja tilallisia toimintoja. Suunnittelussa ja korjaamisessa on hyvä muistaa jo antiikista periytyvät toimivat periaatteet: käyttökelpoisuus, kestävyys ja kauneus.

5.2. Nykypäivän materiaaltarjonta

Nykypäivänä panostetaan paljon enemmän kestävyteen, korjaamiseen ja kunnostamiseen. ”Do it yourself” ajatus on yleistynyt ja ihmiset saattavat maalata tai rakentaa itse kalusteita ja sisustustaan. Sata vuotta sitten oli pulaa materiaaleista ja käytettiin sitä, mitä löytyi ja usein se oli myös halvinta mahdollista tarjolla. Myöhemmin näitä vanhoissa taloissa käytettyjä materiaaleja on alettu arvostamaan niiden ekologisuuden ja hengittävyytensä ansiosta. Viime vuosikymmenten suurena ongelmana on ollut homehtuvat, liian tiiviit rakennukset ja asbestin täyteen kylpyhuoneet, joka johtuu osittain käytetyistä materiaaleista, jotka eivät sopineet käyttötarkoitukseensa, sekä tietämättömydestä.

Nykyään kartoitetaan materiaalien koko elinkaarta eikä keskitytä vain sen toimintoihin. On hieno nähdä, miten kestävyysnäkökulma on yleistynyt ja ihmiset ovat tietoisempia materiaalien hyöty- ja haittapuolista sekä haluavat panostaa kestävämpiin ja ekologisiin materiaaleihin. Muovit ovat olleet – ja vielä vähän edelleenkin – ongelmallisia rakennusmateriaaleja. Fjäder ym. (2022, 3) tiivistävät, että muoveja pääsee ympäristöön kaikista muovin elinkaaren vaiheista, mutta ehkä eniten sen loppupäässä muodostuvista roskista. Muovijätteen synnyn ehkäiseminen ja kiertotalouden optimointi on tärkeää, jotta muovien aiheuttamat ympäristövaikutukset saataisiin pidettyä mahdollisimman pieninä. Ekologisesti kestävä ja turvallinen tuotesuunnittelu on avainasemassa muovien ilmasto- ja ympäristöpäästöjen vähentämisessä.

Ennen oli pulaa materiaaleista ja tarjonta vähäistä. Tänä päivänä erilaisten materiaalien tarjonta on laaja ja vaihtoehtoja niin runsaasti, että päätösten tekeminen ja oikeiden materiaalien löytäminen voi olla haastavaa. Olen koonnut muutamia erilaisia valmistajia ja jälleenmyyjiä, jotka tarjoavat materiaaleja ja opastusta erityisesti vanhan rakennuksen kunnostamiseen ja entisöimiseen (taulukko 2).

Perinnetapetit

tarjoaa perinteisiä perinnetapetteja, kuitutapetteja, maaleja sekä rosetteja. Myös ohjeita ja vinkejä.

Cover Story

tarjoaa täysin muovittomia Suomessa valmistettuja sisämaaleja.

Uula Color

tarjoaa Suomessa valmistettuja muovittomia perinnemaaleja.

Domus Classica

tarjoaa kaikkea vanhaan rakennukseen sähkökalusteista ja hanoista lattialistoihin ja tulisijoihin. Myös asennusohjeita saatavilla.

Juheko

tarjoaa vanhan tyyliä valaisintarvikkeita sekä sähkökalusteita

WallArk

tarjoaa katto-, seinä- ja koristelista, jotka on valmistettu kestävästä ja korkealaatuisesta polymeeristä.

Rakennusapteekki

tarjoaa perinteisiä rakennusmateriaaleja ja osaamista.

Designapteekki

tarjoaa ajattoman rakentamisen materiaaleja, työohjeita sekä korjauksia ja huoltoja.

Taulukko 2: Vanhaan rakennuksen remontointiin sopivia materiaalivalmistajia ja jälleenmyyjiä.

6. Tilasuunnitelmat

6.1. Keittiö

6.2. Kylpyhuone

6.1. Keittiö

Keittiön historiaa

1900-luvun alkupuolella asuntoja ryhdyttiin suunnittelemaan kaupungistuvalla työväenluokalle. Tällöin käynnistyi keittiöiden suunnittelu sekä palvelusväelle ja perheenäideille, että työssäkäyville naisille. Keittiöt, niiden varusteet ja ulkonäkö ovatkin olleet naisten aikakauslehtien ja mainosten vakiokuvastoa jo vuosikymmenten ajan. Keittiöstä alkoi tulla 1900-luvulla modernististen kokeilujen kenttä, jossa testattiin uusia elämisen tapoja ja materiaaleja arkkitehtuurin, kalusteiden, koneiden ja astioiden saralla. Suurimmat muutokset keittiössä tapahtuivat 1920-1930-luvuilla, jolloin itävaltalainen arkkitehti Margarete Schütte-Lihotzky kehitti standardoidun ”Frankfurtin keittiön”.

(Meriläinen & Tervo 2022. 67.)

Kuva 69: Keittiö Adlivankinin kodista (Sundström 1924).

Keittiönkaapit rantautuivat suomeen nykyisessä olomuodossaan vasta 1930-luvulla. Sitä ennen noin 1900-luvun alkupuolella tiskialtaan astiahylly oli avonainen, jossa säilytettiin esimerkiksi arkikäytössä olevia kulhoja ja kuppeja (kuva 69). Keittiön työtason alaosassa oli ovellisia kaappeja ja seinällä naulassa riippui vuokia, astioita, sakset ynnä muuta tarvittavaa. (Niiranen 1981, 234.)

Nykyään keittiön toiminnot ja säilytystila ovat tuplaantuneet. Keittiönkaappeja on tason ala- ja yläpuolella, jotta säilytystilaa riittäisi kaikille astioille, kuiva-aineille ja muulle tarpeelliselle. Tavarankäärä on haluttu karsia näkyviltä laatikoihin. Puulämmitteisiä heloja ja leivinuuneja ei enää käytetä ruoanlaittoon, sillä modernit liedet, uunit, tiskikoneet, jääkaapit, pakastimet ja liesituulettimet ovat sähkökäyttöisiä. Leivinuunit ja puuhellat ovat nykyisin enemmänkin koristeita, lämmönlähteitä ja tunnelmanluoja, kuin arkisia ruuanvalmistukseen käytettäviä tulisi-joja. Keittiöiden tyyli on hyvin moderni ja käyttäjäystävällinen. Siloteltuja ja minimalistisia kaappien pintoja on helpompi poutsata ja väritykseltään viimeaikoina ovat olleet suosiossa vaalean tai tumman sävyiset keittiöt.

2020-luvulla palasi muotiin keittiöt ilman yläkaappeja. Ilme on ilmava ja kevyen näköinen ja kokonaisuuteen sopii avohyllylle hienoja astioita tai kuiva-aineita. Aamiaiskaappi on ollut hitti keittiötrendeissä. Ruokakomero oli myös 2020-luvun alun trendituote, joka teki paluutaan historiasta. Ruokakomeroon saa piiloon kaikkea tavaraa rasioista ja paketeista astioihin ja kodinkoneisiin.

Energiakriisien myötä puuhellat ja varaavat takat ovat tehneet paluutaan koteihin ja keittiöihin. Vanhoissa taloissa on usein valmiina varusteina kakluuni ja puuhella keittiössä.

Historia ja trendit toistavat itseään ja sadan vuoden aikahaitarilta on löydettävissä muutamia yhteisiä ja ajattomia tekijöitä keittiöön.

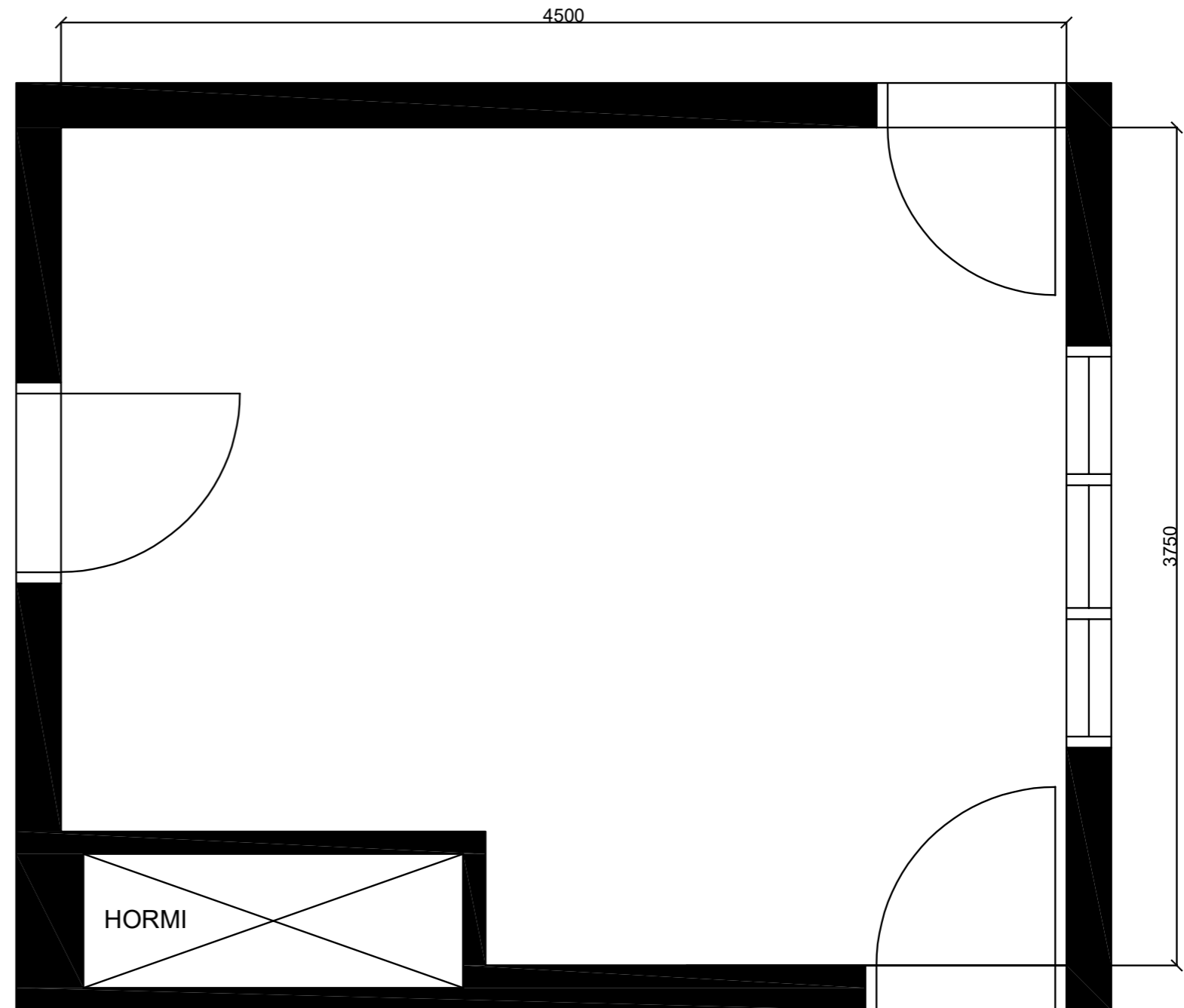
Tilaratkaisun suunnittelu

Suunnitellaan keittiösuunnitelma asukkaalta saatuun pohjaan (kuva 70). Tila on 1920-luvulla rakennetun hirsirakenteisen omakotitalon keittiö, jossa vieraillessani mittasin ja jonka pohjalle suunnittelen esimerkki keittiösuunnitelman. Keittiön jokainen seinä on hirttä, hormia ympäröivät seinät ovat muurattu tiilellä.

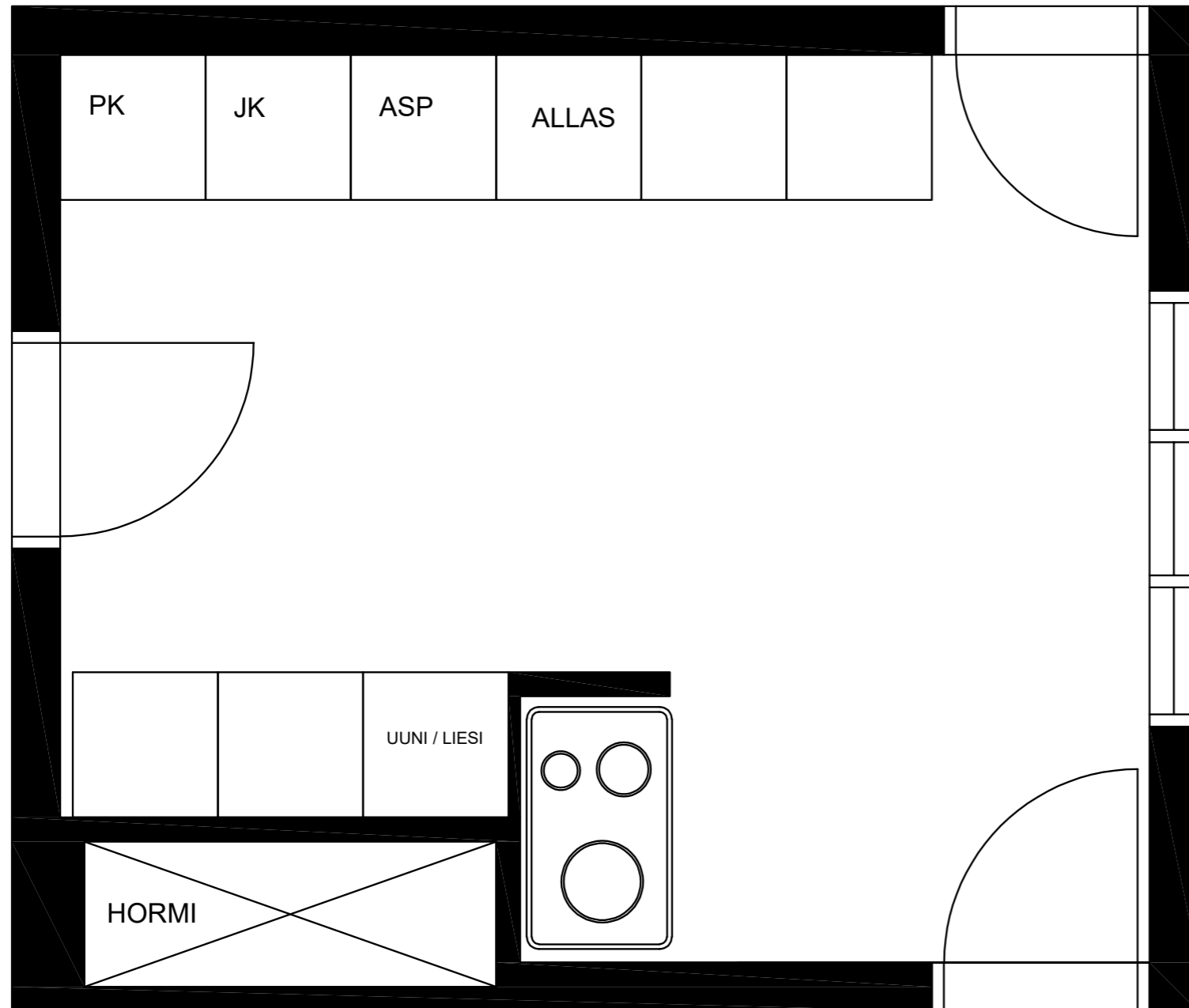
Suunnittelua ohjaavina tekijöinä toimii nykyisen tilan mitat mahdollistavana tekijänä, satavuotiaalle keittiölle ominaisten tyylipiirteiden vaaliminen, yksityiskohtien korostaminen sekä keittiön yleinen toiminnallisuus, joka sisältää nykypäivälle välttämättömät ja tyyppilliset toiminnot.

Suunnitelma ja tilan tarpeen arvio on luotu noin nelihenkisen perheen keittiöksi.

Tilan suunnittelun haasteina ovat seinien aukotukset sekä ikkunan mataluus.

Kuva 70: Keittiösuunnitelmassa hyödynnettävä pohjapiirros (Järri 2024).

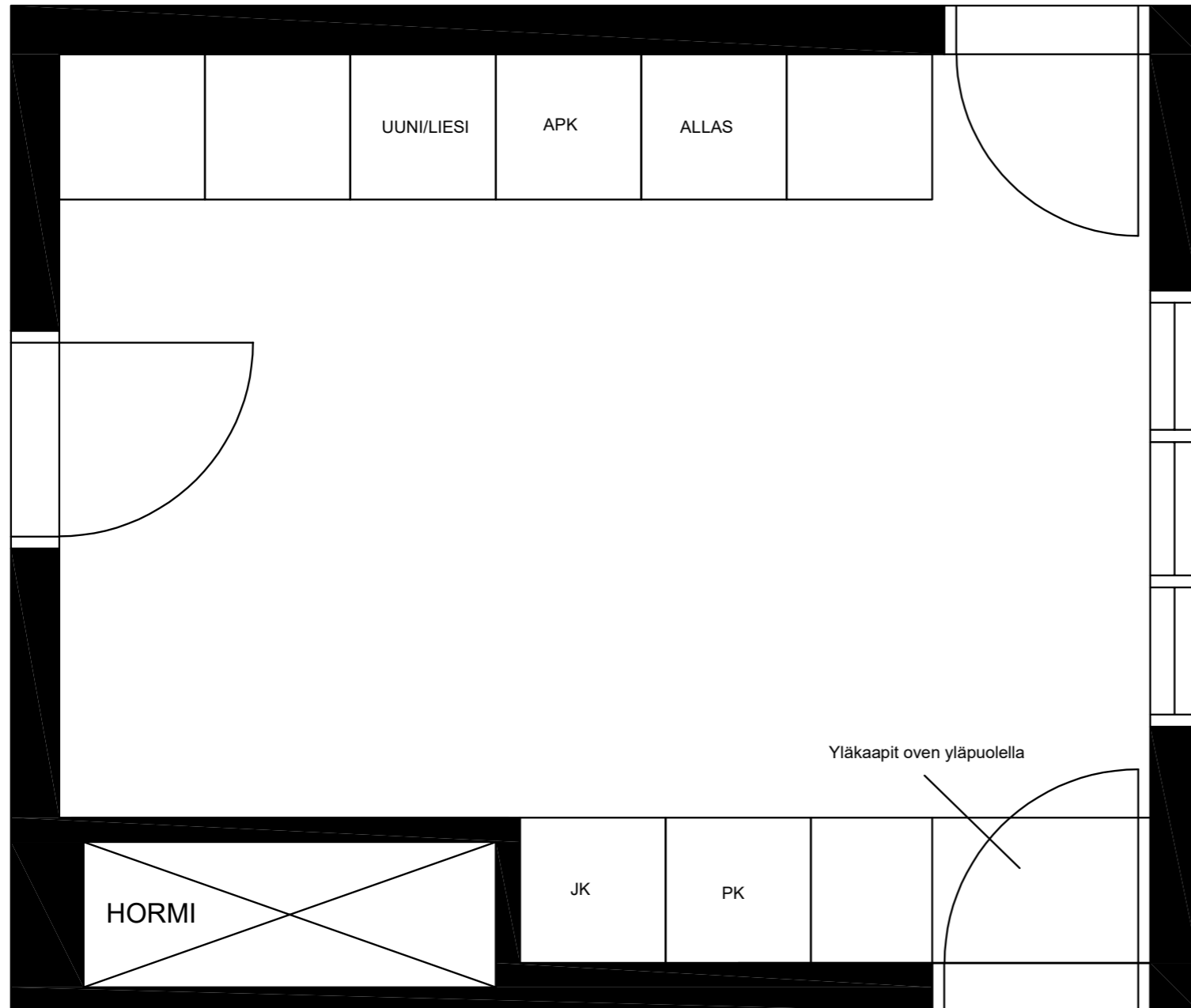
Kuva 71: Pohjasuunnitelman vaihtehto 1(Järri 2024).

Vaihtoehto 1 (kuva 71)

Keittiön pisimmälle seinälle sijoittuu jääkaappi ja pakastin ainoana korkeina kaappeina, loput seinästä vain alakaappeja ja työtasoa. Yksi avohylly seinälle altaan päälle.

Hormin yhteydessä mahdollisesti leivinuuni ja nykyaikainen integroitu uuni ja keittotaso. Liesi-tuuletin tai huuva yhteydessä hormiin.

Tässä vaihtoehdossa ei ole tarpeeksi yhtenäistä työskentelytilaa. Myös säilytystilaa on liian vähän nelihenkiselle perheelle.

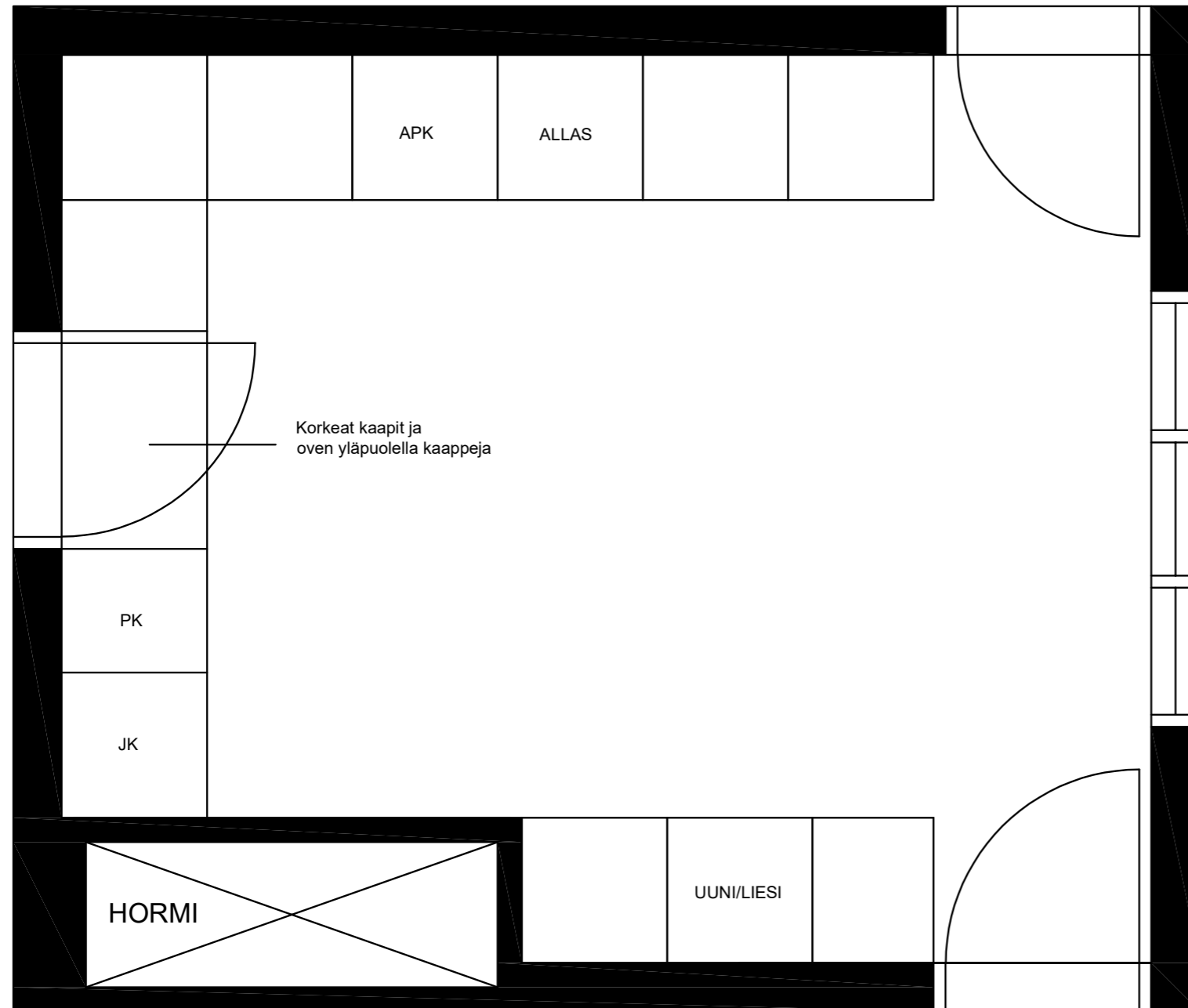

Vaihtoehto 2 (kuva 72)

Keittiön pisin seinä vain alakaappeja ja tasoa. Seiniällä naulakko, johon voi ripustaa käyttöesineitä. Hormiseinällä korkeat kaapit, jääkaappi ja pakastin sekä oven yläpuolella menee myös kaappeja.

Keittiössä saattaa olla liian vähän säilytystilaa ja hormin sijainti jää hyödyntämättä.

Kuva 72: Keittiön pohjasuunnitelman vaihtoehto 2 (Järri 2024).

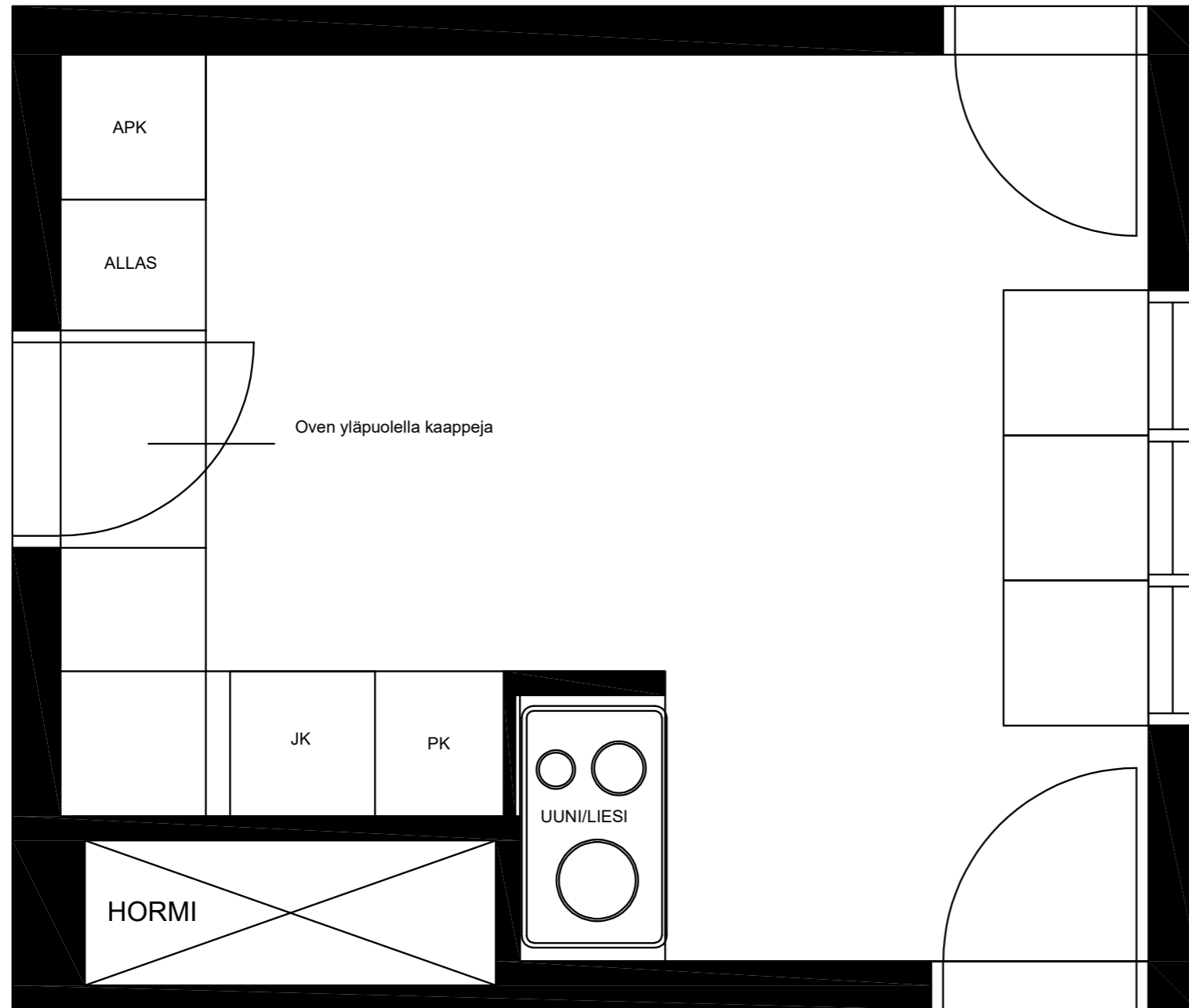

Vaihtoehto 3 (kuva 73)

Oven ympärille sijoitettu kaappitilaa sekä jääkaappi ja pakastin. Pisimmälle seinälle vain alakaappeja jopitkä avohylly. Uuni ja liesi sijoitettu hormin yhteyteen.

L-muotoisen keittiön kulman järkevä hyödyntäminen vaatii lisää suunnittelua. Säilytystilaa on riittävästi nelihenkiselle perheelle. Pisimmällä seinällä yhtenäistä laskutasoa riittävästi.

Kuva 73: Keittiön pohjasuunnitelman vaihtoehto 3 (Järri 2024).

Kuva 74: Keittiön pohjasuunnitelman vaihtoehto 4 (Järri 2024).

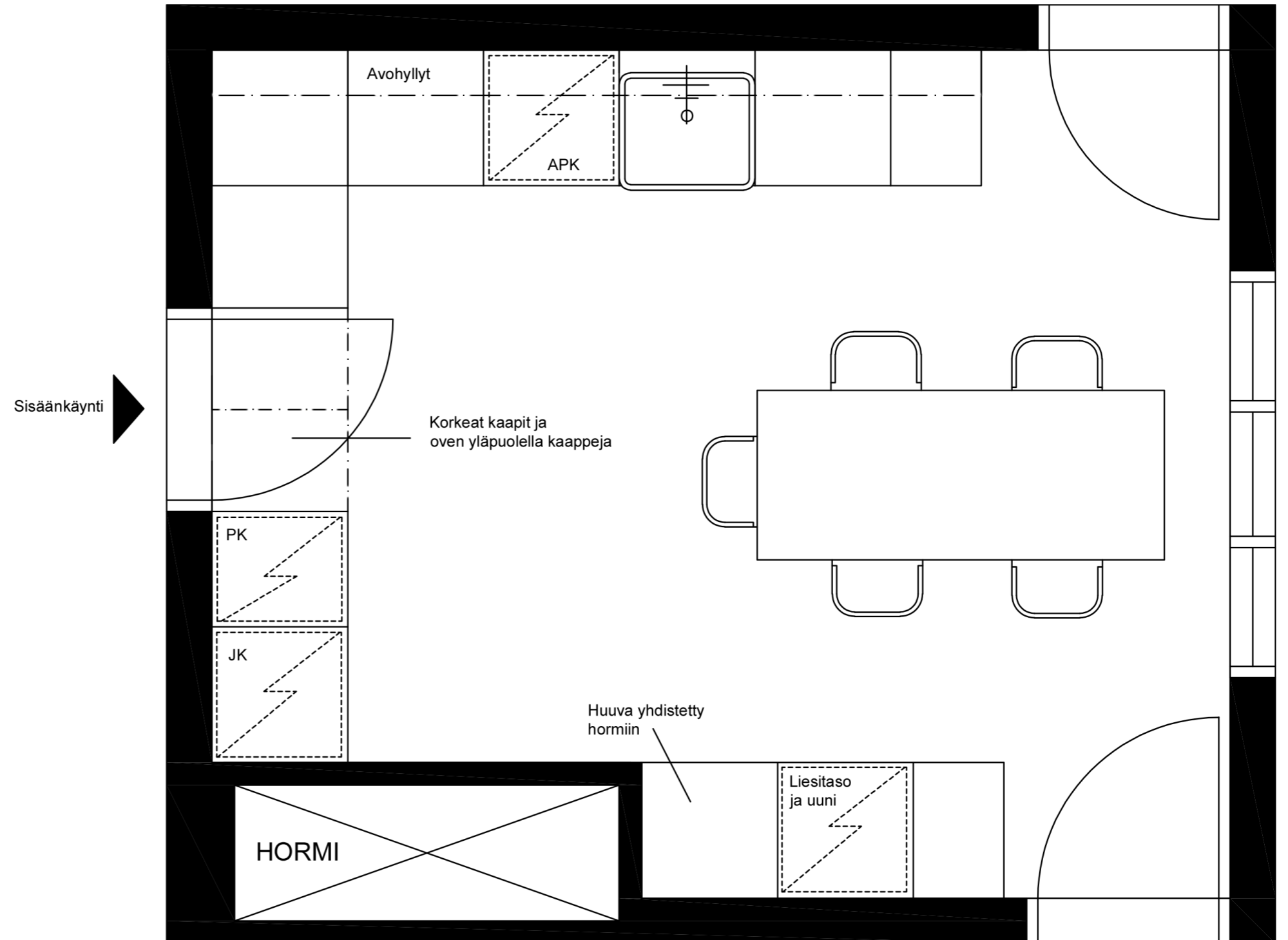
Vaihtoehto 4 (kuva 74)

Keittiön pisin seinä varattu pöytäryhmän sijoittamiselle. Oven vierustalla vain alakaappeja, allas sekä astianpesukone. Avohyllyt mahdollisesti. Hormiseinustalla korkeat jääkaappi ja pakastin. Hormin yhteydessä uuni ja liesi. Mahdollisesti puuhella. Ikkunan edustalla las-kutasoa.

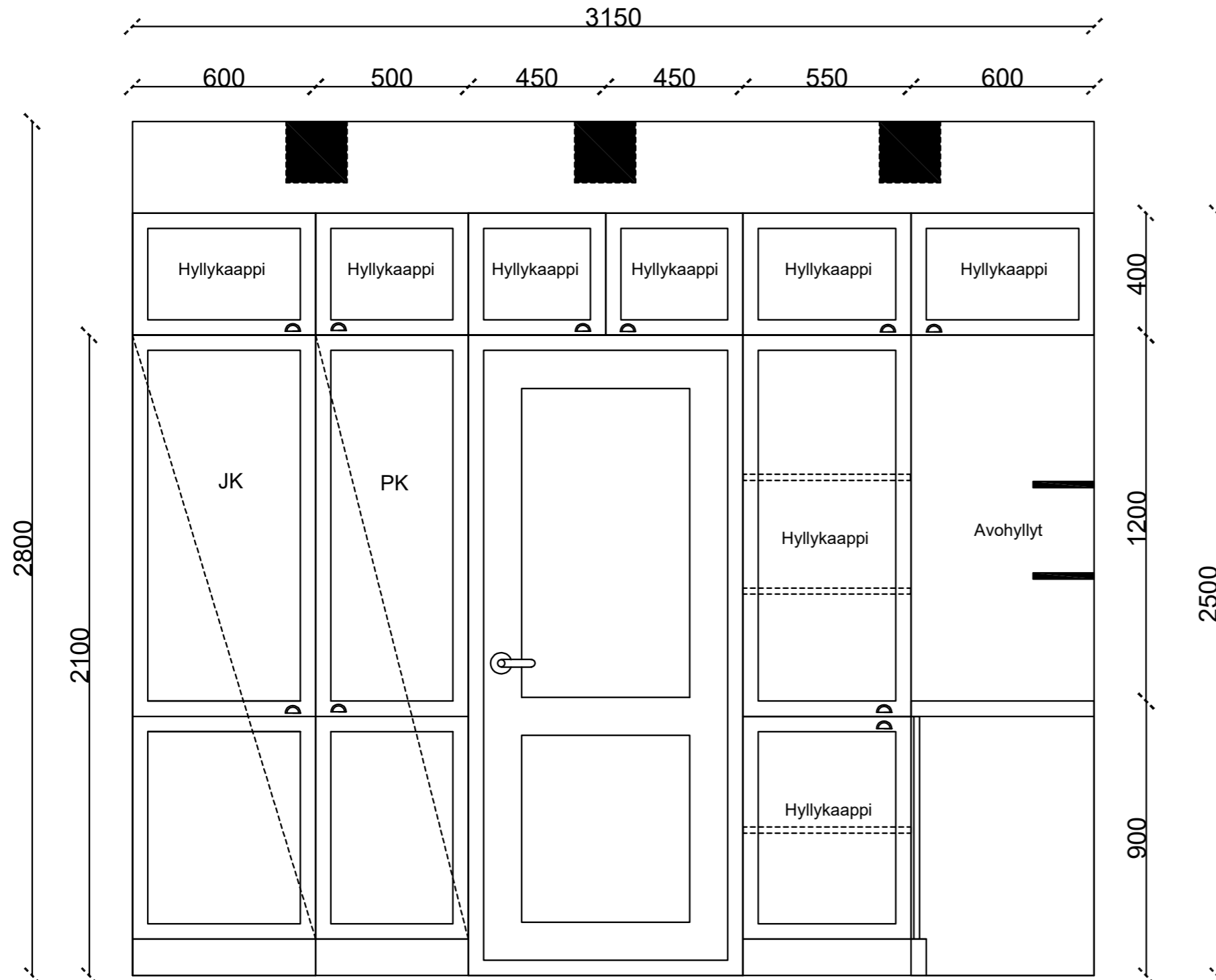
Keittiön jäsentely aika rikkonainen ja mutkitteleva. Ikkunoiden mataluus huomioitava käytön ergonomiassa. Pöytäryhmälle paljon tilaa keskellä.

Vaihtoehto 3 valikoitui parhaimmaksi ja eniten säilytystilaa sisältäväksi, joten lähdin jatkojalostamaan suunnitelmaa.

Oviseinällä on korkeat yhtenäiset kaapit ja integroidut jääkaappi ja pakastin. Pisimmällä seinällä on vain alakaappeja, allas ja integroitu astianpesukone. Koko seinän pituiset avohyllyt astioille ja muille käytöesineille. L-muotoisen keittiön kulmaan tulee syvennös, jonne saa pienkoneet, kuten kahvikeittimen piiloon. Kulmassa myös hyvä paikka pistorasioille. Hormin yhteyteen on sijoitettu integroidut uuni ja liesitaso. Liesituuletin sijoitettu huuvaan, joka on yhteydessä poistohormiin. Pöytäryhmälle jäi tilaa keittiön keskiöön, ikkunan viereen (kuva 75).

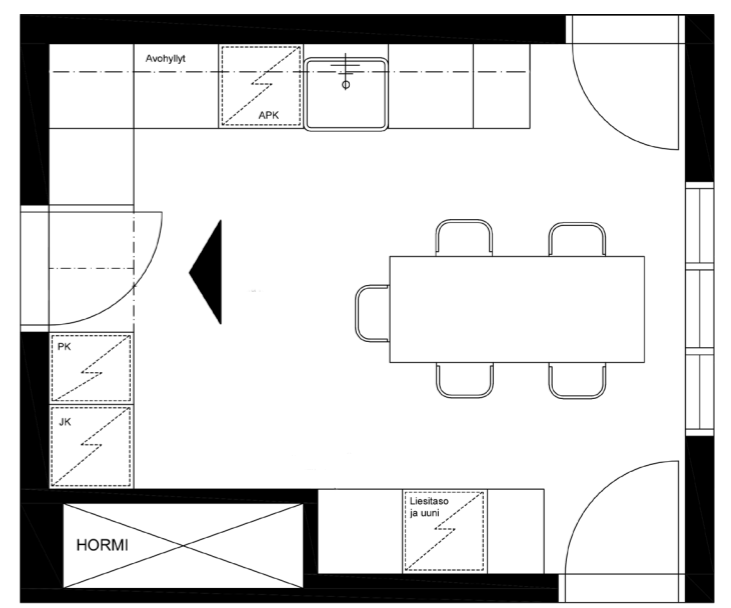
Kuva 75: Keittiön lopullinen pohjasuunnitelma (Järri 2024).

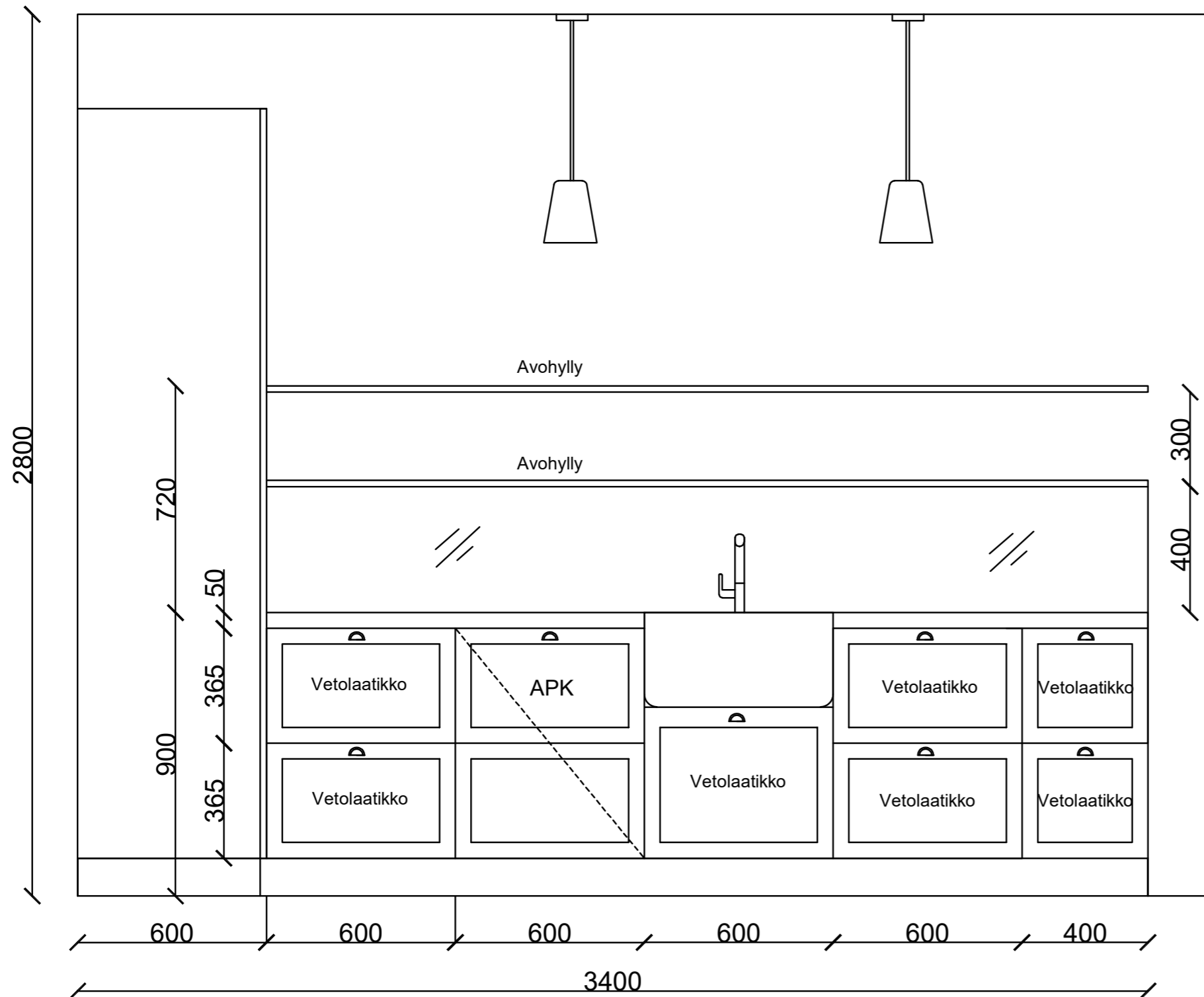

PROJEKTIO A

Avohyllyjen läheisyydessä on korkea hyllykaappi, joka toimii myös esimerkiksi aamiaiskaappina (kuva 76).

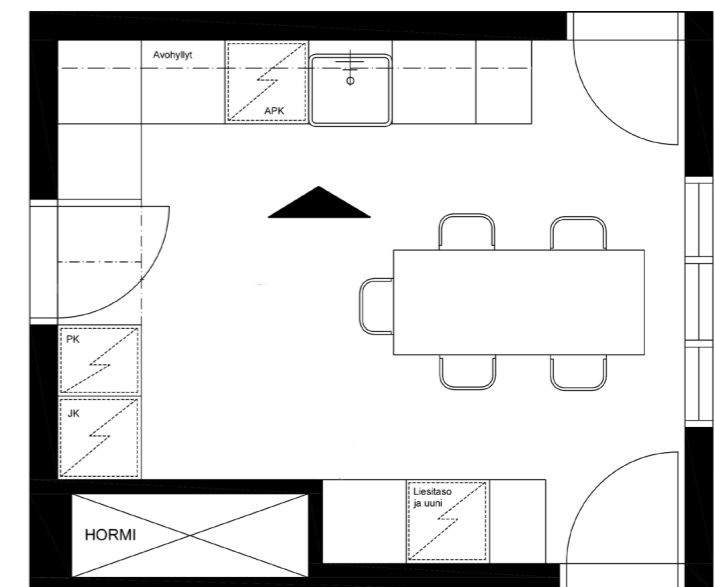
Kuva 76. Projektio A (Järri 2024)

Tiskialtaan alapuolella sijaitsevaan vetolaatikkoon on sijoitettu pieni jätteen lajittelu-piste (kuva 77).

Kuva 77. Projektio B (Järri 2024)

Keittiön materiaalivalintoja

Kuvioitu tapetti (kuva 78) luo vanhan talon henkeä ja on samalla tyylikäs elementti keittiössä. Seinällä tapetin kanssa komeilee vanhan tyyliiset mustat sähkökalusteet (kuva 79) sekä ajaton valkoinen kaakeli (kuva 82).

Vanhan tyylinen kromattu keittiön hana (kuva 85) sointuu hyvin niklatuihin kuppivetimiin (kuva 84), jotka toimivat kauniina yksityiskohtina vaaleissa neutraalin sävyisissä keittiön kaapeissa (kuva 81).

Katosta roikkuvat yksinkertaiset ja kauniit opaalialaisimet (kuva 80), jotka olivat 1920-luvulla yleisiä ja ovat ilmeeltään tyylikkäitä ja ajattomia.

- Kuva 78: William Morris Vine -tapetti (Perinnetapetit)
- Kuva 79: Musta vanhan tyylinen pistorasia (Domus Classica)
- Kuva 80: Material riippuvalaisin (Finnis Design Shop)
- Kuva 81: Maalattu ovi, Bravura, PM16, Dune (Puustelli)
- Kuva 82: LPC Biselado kaakeli 10X20 Blanco Brillo faasattu kiiltävä (Laattapiste)
- Kuva 83: Massiivipuutaso, SWS38, amerikan pähkinä/puuvalmis (Puustelli)
- Kuva 84: Kuppivedin, niklattu (Domus Classica)
- Kuva 85: GLITTRAN Keittiöhana, kromattu (Ikea)

Keittiösuunitelman visualisoinnit

Epäsuoraa valoa kaappien päällä katon rajassa luo rauhallisen ja miellyttävän valon keittiöön esimerkiksi ilta-aikaan.

Jääkaappi, pakastin ja astianpesukone on integroitu kaappeihin, jotta tekniikka saadaan osaksi harmonista kokonaisuutta.

Tiiliseinä kaivettu esiin luomaan kerroksellisuuden tuntua. Samalla kunnioitetaan talon alkuperäisiä materiaaleja

Kuva 87: Keittiön visualisointi 2 (Järri 2024).

Keittiön ergonomia huomioiden avohyllyn pohjaan on sijoitettu led valaisin, joka luo miellyttävän työskentelyvalon.

Välitilaan asennettu lasinen levy, jotta tapetti pääsee oikeuksiinsa, mutta ei kastu tai sotkeudu arjen askareissa

Keittiön taso laadukasta ja kestävästä massiivipuusta

Uuni ja liesitaso sijoitettu hormin viereen.
Huuva luo vanhaa tunnelmaa ja on tyypillinen
1920-luvun keittiössä.

Vanhat ovet säilytetty ja
niiden rosainen, kulunut
ilme luo kerroksellisuutta

Kuva 88: Keittiön visualisointi 3 (Järri 2024).

Käyttöesineet ripustettuna seinällä, joka oli tyypil-
listä 1920-luvun keittiössä.

1920-luvun tyyliä kunnioittavat
opaalivalaisimet luomassa vanhaa
tunnelmaa

Kuva 89: Keittiön visualisointi 4 (Järri 2024).

Ruokapöydän tuolit ovat klassiset puiset. Ruokapöytä on maalattu
saman sävyiseksi kuin keittiön kaapit.

6.2. Kylpyhuone

Kylpyhuoneen historiaa

Kylpyhuone ja wc-tilat kokivat merkittäviä muutoksia 1900-luvun aikana. Hygieniasta huolehtiminen tapahtui makuuhuoneissa, keittiössä tai pihan perällä sijaitsevan talousrakennuksen saunassa (kuva 90). Asumisen laadun paranemista mitattiin vuosisadalla asunnon varustuksella, joka kohdistuu enimmäkseen juuri kylpyhuoneeseen. Taloihin saatiin juokseva lämmin vesi, viemärointi, sisävesi, kylpyamme ja myöhemmin jopa asuntosauna. (Meriläinen & Tervo 2022, 87.)

Kylpyhuoneet ovat tiloina edelleen luonteeltaan teknisiä ja tilassa liikkumisen minimisäädöksiä seuraavia. Nykypäivän esteettömyysmääräysten seurauksena kylpyhuoneiden koko on viime aikoina kasvanut. Uudessa kerrostaloasunnossa tyypillisin ratkaisu on yksi iso märkätila, joka yhdistää kylpyhuoneen, wc:n ja kodinhoitohuoneen. Siellä peseydytään, ehos-tetaan ulkonäköä, ajetaan karvoja sekä pestään, kuivatetaan ja säilytetään pyykkiä. Näille kaikille toiminnoille tulisi olla tilaa, mutta kuitenkin usein koetaan, että kylpyhuoneiden tulisi olla mahdollisimman pieniä. (Meriläinen & Tervo 2022, 87.)

2000-luvulla kylpyhuoneeseen on kasvavissa määrin yhdistetty myös hyvinvointiin ja nautintoon liittyviä elementtejä. Kotikylpylä on löytänyt ylellistä tunnelmaa ja arjen estetiikkaa arvostavan, nautiskelevan kohde-ryhmän. Nykypäivänä kylpyhuoneissa on laadukkaita materiaaleja, tunnelmallinen valaistus, harkittuja yksityiskohtia, sadesuihkut yms. (Meriläinen & Tervo 2022, 87.)

Kuva 90: Maria Holzer pesemässä jalkojaan vadissa (Holzer 1924).

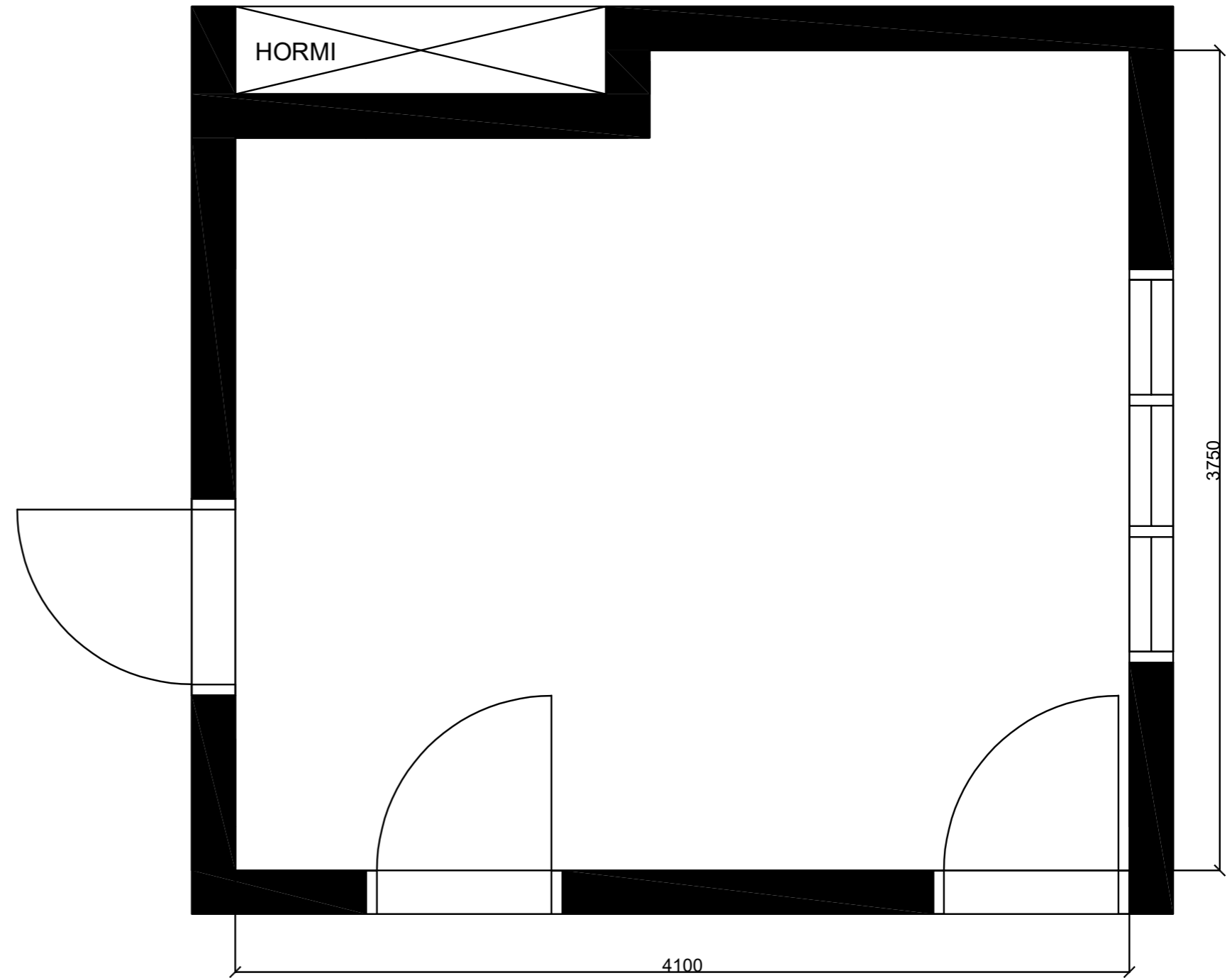
Tilaratkaisun suunnittelu

Suunnitellaan kylpyhuone asukkaalta saatuun pohjaan (kuva 91). Tila on 1920-luvulla rakennetun hirsirakenteisen omakotitalon vanha keittiö, jossa hormin vieressä on aikoinaan ollut leivinuuni. Tilan jokainen seinä on hirttä, hormia ympäröivät seinät ovat muurattu tiilellä.

Suunnittelua ohjaavina tekijöinä toimii nykyisen tilan mitat mahdollistavana tekijänä, satavuotiaalle kylpyhuoneelle ominaisten piirteidenhuomioiminen, yksityiskohtien korostaminen sekä kylpyhuoneen yleinen toiminnallisuus, joka sisältää nykypäivälle välttämättömät ja tyypilliset toiminnot.

Suunnitelma ja tilan tarpeen arvio on luotu noin nelihenkisen perheen kylpyhuoneeksi.

Tilan suunnittelun suurimpana haasteena on hirsiseinien eristäminen märkätilalta.

Kuva 91: Kylpyhuoneen tilasuunnitelmassa hyödynnettävä pohjapiirros (Järri 2024).

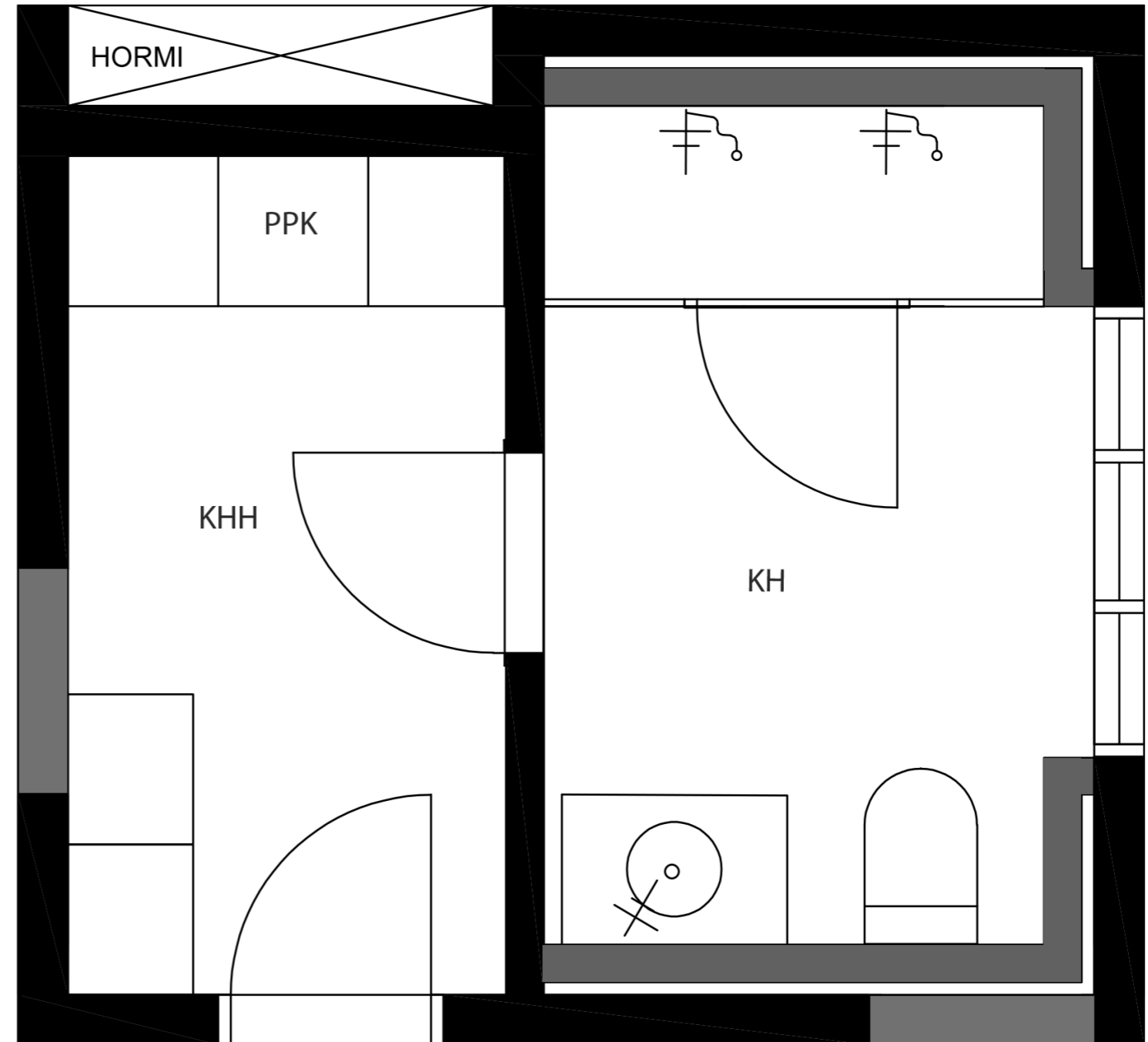
Vaihtoehto 1 (kuva 92)

Tila on jaettu kodinhoituhuoneeseen ja kylpyhuoneeseen. Huoneiden väliin on rakennettu uusi seinä ja tarpeettomia oviaukkoja tukittu.

Hirsiseinien sisälle rakennetaan ”mökki mökissä” periaatteella vankka seinä, joka ei pääse kosteuselämään hirsien mukana. Seinien väliin jätetään hengitysrako, joka sallii hirsirungon liikkumisen.

Suihkut sijaitsevat erillisen lasiseinän takana, jotta veden roiskumista saataisiin minimoitua muualla kylpyhuoneessa. Ikkunan ansiosta luonnonvalo tulvii kylpyhuoneeseen.

Kodinhoituhuoneessa pyykinpesukone ja tarvittavat liitännät ovat piilotettu kaappiin, jotta kokonaisuus olisi siisti ja vanhaan tyyliin sopivampi. Kodinhoituhuone toimii myös pukuhuoneena ennen kylpyhuoneeseen siirtymistä.

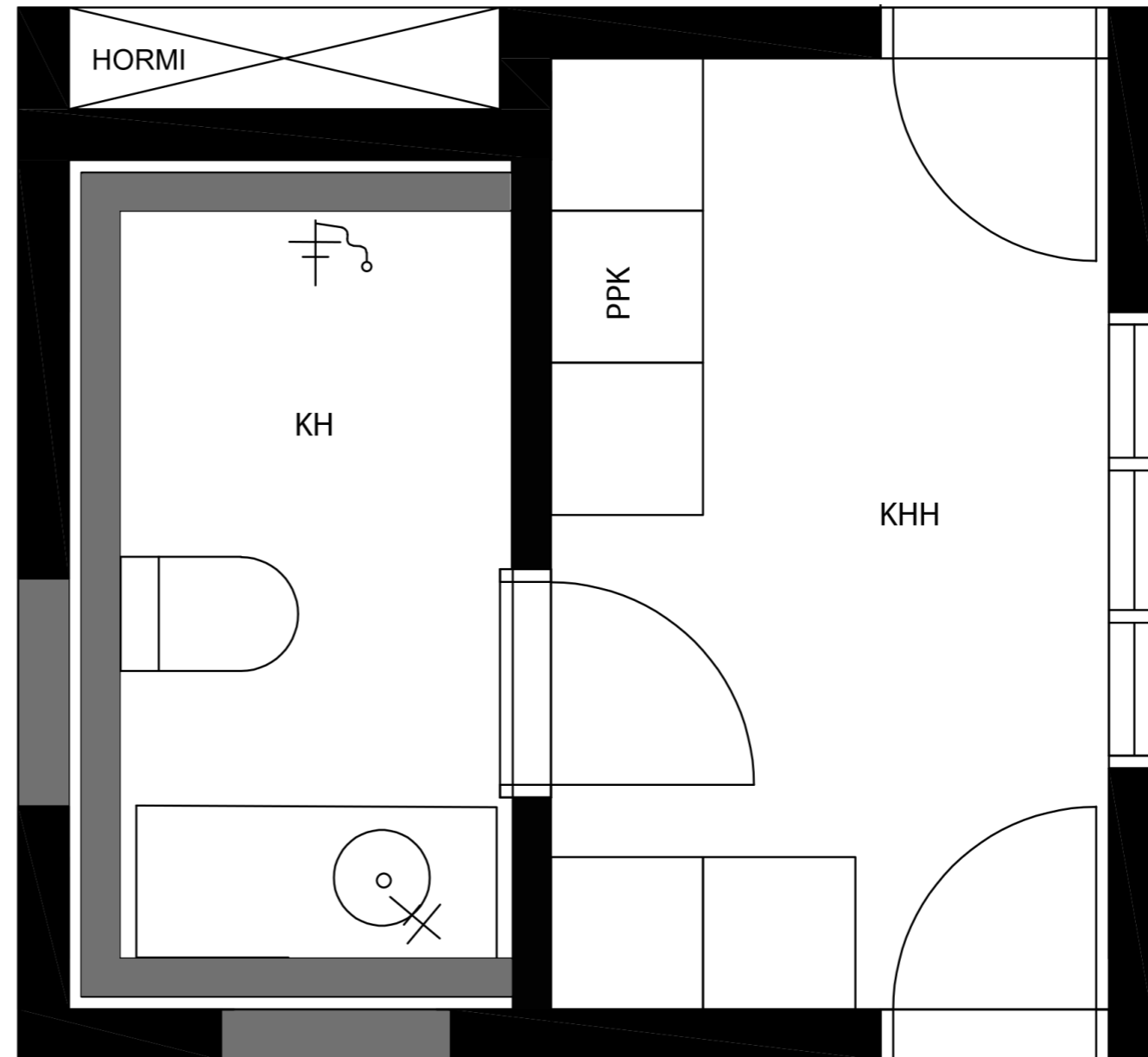
Kuva 92: Kylpyhuoneen pohjasuunnitelman vaihtoehto 1 (Järri 2024).

Vaihtoehto 2 (kuva 93)

Tila on jaettu kodinhoituhuoneeseen ja kylpyhuoneeseen ja huoneiden veliin on rakennettu väliseinä. Kylpyhuoneessa kaikki alkuperäiset oviaukot on tukittu. Kodinhoituhuoneessa seinään ollaan aukotettu uusi paikka ovelle.

Kodinhoituhuoneessa on paljon tilaa esimerkiksi vaatteiden säilytykseen ja kuivatamiseen. Kodinhoituhuone toimii myös pukuhuoneena.

Kylpyhuone on kompaktin kokoinen ja hormin viereinen sijainti on eduksi ilmanvaihdossa. Kylpyhuone saattaa olla nelihenkisen perheen mittakaavassa hieman liian pieni.

Kuva 93: Kylpyhuoneen pohjasuunnitelman vaihtoehto 2 (Järri 2024).

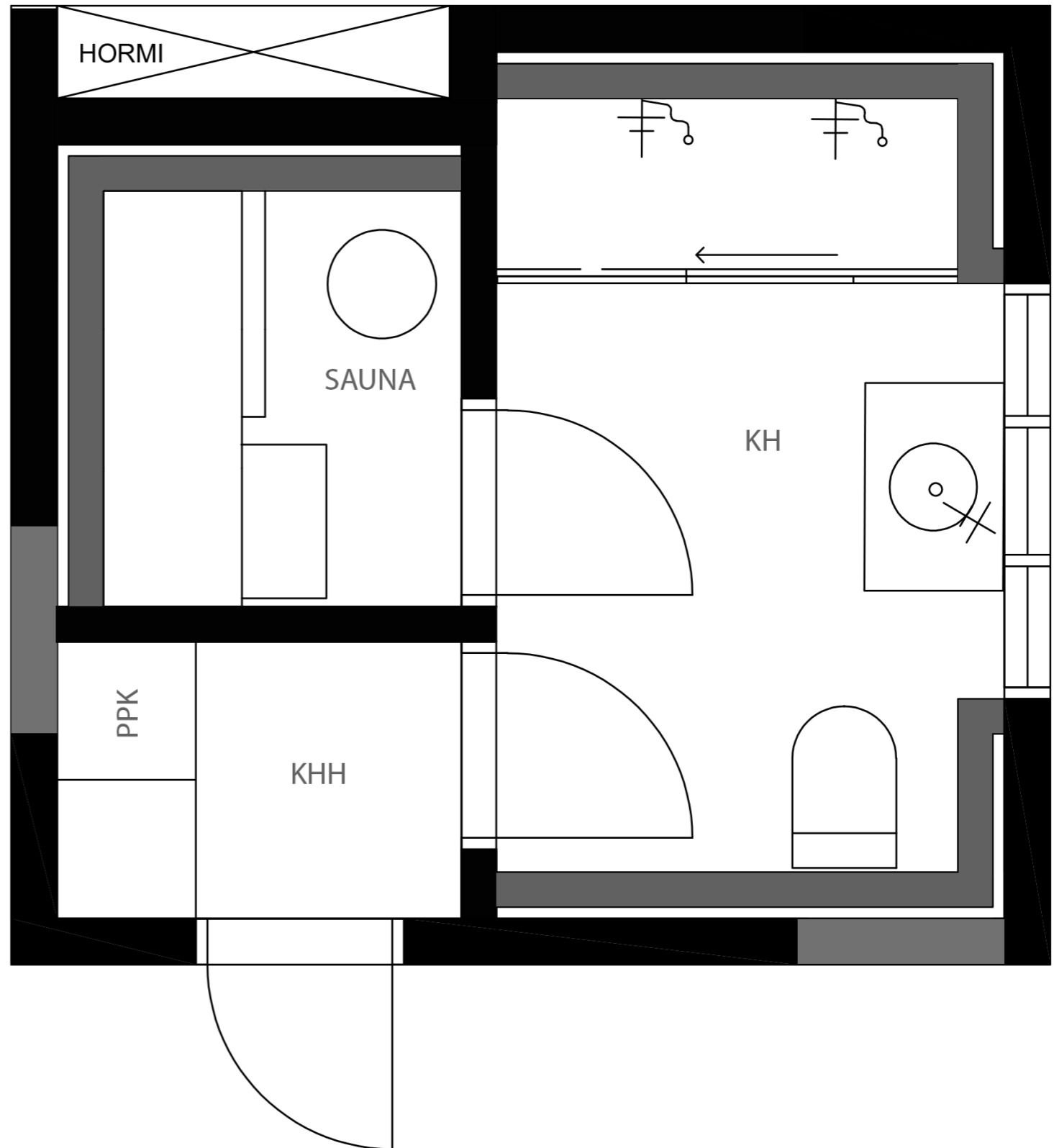
Vaihtoehto 3 (kuva 94)

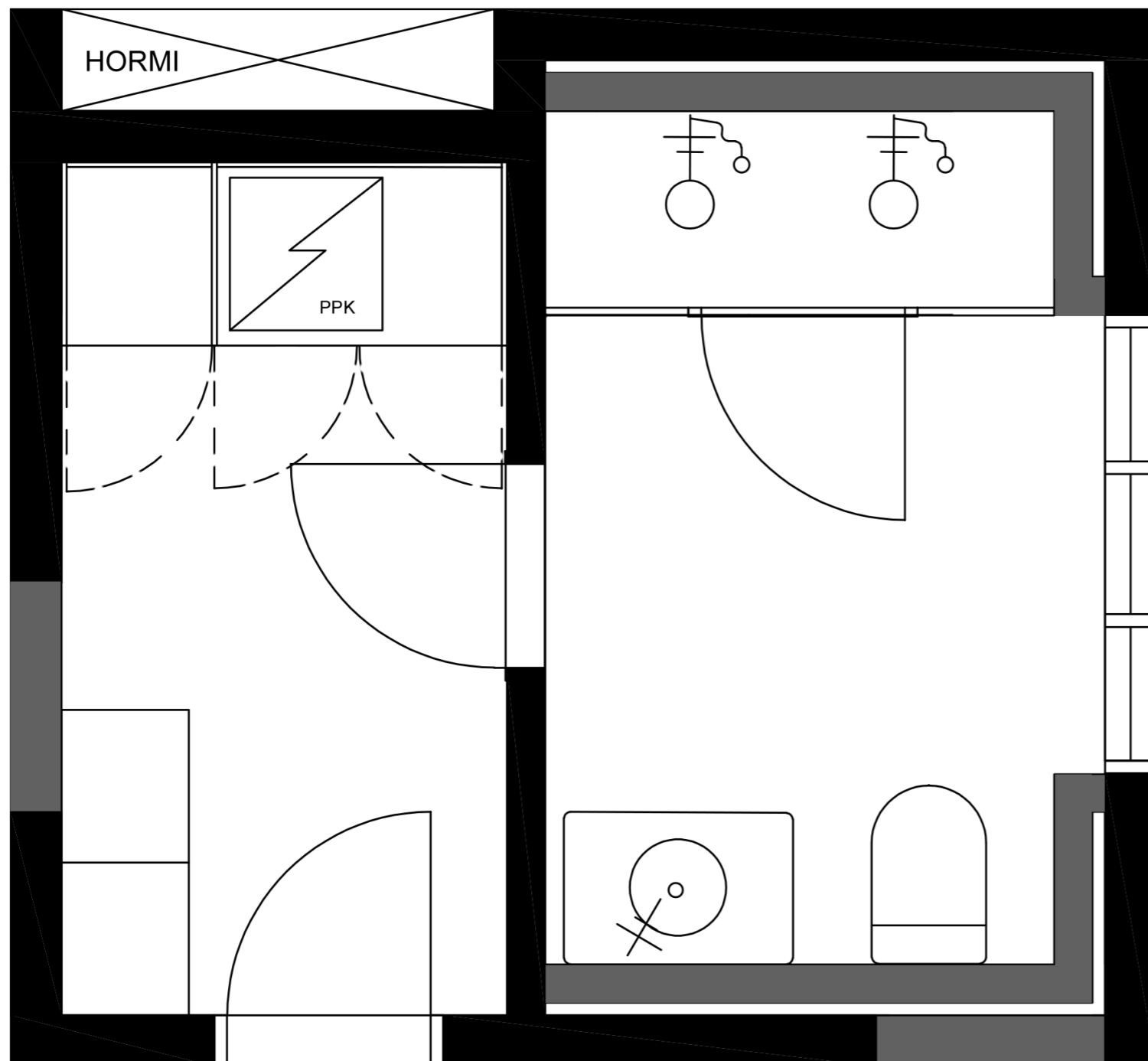
Tila on jaettu kolmeen osaan: kodinhoitohuoneeseen, kylpyhuoneeseen ja saunaan.

Sauna sijaitsee hormin yhteydessä, joka mahdollistaa mm. puulämmitteisen kiukaan käytön. Suihkut sijaitsevat lasiseinän takana, jossa on liukuovi tilan säästämiseksi. Kodinhoitohuone on pieni tila, jossa pyykinpesukone ja tarvittavat liitännät ovat piilotettu kaapin sisälle, jotta pieneen tilaan saataisiin siisti ja tilavampi olemus.

Kylpyhuoneeseen aukeaa kaksi ovea, mikä saattaa käytössä vaikuttaa ahtaalta. Kodinhoitohuone nelihenkisessä perheessä vaatisi enemmän esimerkiksi laskutasoa.

Kuva 94: Kylpyhuoneen pohjasuunnitelman vaihtoehto 3 (Järri 2024).

Kuva 95: Kylpyhuoneen lopullinen pohjasuunnitelma (Järri 2024).

Vaihtoehto 1 valikoitui parhaimmaksi ja nelihenkisen perheen tarpeille sopivan kokoiseksi, joten lähdin jatkojalostamaan suunnitelmaa.

Kodinhoitohuoneessa vasemmalla seinällä on matalat vetolaatikat, joiden päällä on laskutasoa tai istumatilaa. Päätyseinällä on hieman normaalia syvemmät kaapit, jotta pyykinpesukoneen saa su-lavasti sovitettua pariovelliseen kaappiin. Viereinen kaappi voi toimia esimerkiksi siivouskaappina tai korillisenä kaappina likapyykeille. Huoneeseen jää sopivasti tyhjää tilaa vielä levitettävälle pyykkitele-neelle.

Kylpyhuoneessa on lasiseinällä varustettu suihku-koppi, jotta veden roiskumista saataisiin rajattua. Iso ikkuna päästää sisään paljon luonnonvaloa ja luo kylpyhuoneesta raikkaan oloisen tilan. Samalle seinälle sijoittuu wc istuin ja käsienpesuallas, joka imitoi vanhanaikaista pesukomuuttia.

Kylpy- ja kodinhoitohuoneen materiaalivalintoja

Kuvioitu Nocturne tapetti (kuva 97) luo tilaan raikkaan ja tyylikkään ilmeen sekä tuo ripauksen vanhaa henkeä. Tapetin kanssa sointuu vanhan tyylinen murrettu vihreä aksenttiväri (kuva 104) koristelitoissa ja ovissa. Maanläheinen ruskea hexagon laatta (kuva 105) muistuttaa kylpyhuoneiden historiasta, sillä se on yleinen näky vanhemmissa peseytymistiloissa. Ylellistä tunnelmaa kylpyhuoneeseen luovat vanhan tyylliset vesikalusteet (kuvat 100 ja 101) sekä peiliä ympäröivä koristeellinen kultainen kehys (kuva 96) ja posliininen malja-allas (kuva 102). Opaalivalaisimet (kuva 99) luovat tasaisen miellyttävän valon peilin eteen. Vanhan tyylliset kytkimet ja pistorasiat (kuva 98) sulautuu valkoiseen ajattomaan ja kiiltävään laattaan (kuva 103).

- Kuva 96: Kultainen kehys
- Kuva 97: Ruotsalainen Nocturne Klassikko tapetti (Perinnetapetit)
- Kuva 98: Valkoinen vanhan tyylinen katkaisija (Domus Classica)
- Kuva 99: Liila 1 seinä/kattovalaisin, keskikoko, kulta – opaali (Finnish Design Shop)
- Kuva 100: Suihkuhana Ester, termostaatilla (Domus Classica)
- Kuva 101: Pesuallashana Ester, kromattu (Domus Classica)
- Kuva 102: Malja-allas Interia 38171, Ø380 mm, valkoinen (Netrauta)
- Kuva 103: LPC Biselado kaakeli 10X20 Blanco Brillo faasattu kiiltävä (Laattapiste)
- Kuva 104: Vihreä aksenttiväri sävyssä V449 Jade (Tikkurila)
- Kuva 105: Pukkila Natura lasittamaton porcelanato 10X11,5 ruskea (Laattapiste)

Opaalivalaisin tuo vanhaa tunnelmaa ja miellyttävää tasaista valoa

Naulakkoon saa roikkumaan käyttöesineitä esimerkiksi pyyhkeitä tai vaatteita

Pyykinpesukone ja liitännät sijoitettu kaapin sisälle

Kaapit neutraalin beigen sävyiset, joissa vanhan tyyliiset kuppivetimet

Matala taso tarjoaa lasku- tai istumatilaa

Kuva 106: Kodinhoitohuoneen visualisointi 1 (Järri 2024).

Kodinhoito- ja kylpyhuonesuunnitelman visualisoinnit

Kuviollinen tapetti henkii raikasta
ja vanhan tyylistä ilmettä

Kodinhoitohuone ja
kylpyhuone varustettu
lattialämmityksellä,
joka tehostaa lattian
kuivumista ja luo
mukavan tasaisen
lämmön.

Kuva 107: Kodinhoitohuoneen visualisointi 2 (Järri 2024).

Murrettu vihreän sävy toimii
aksenttivärinä listoissa ja ovissa.
Väri sointuu yhteen tapetin kanssa.

Vanhan tyylliset katkaisimet luovat
vanhaa henkeä.

Katonrajassa led nauha tuo kauniin epäsuoran valon
suihkuun luoden yllellistä tunnelmaa

Katossa tuulettimella varustettu
poistoilmaventtiili poistaa tehokkaasti
kosteutta tilasta

Suihkuja rajaa
metallikehyksinen
lasiseinä.
Laatat nousevat
suihkutilassa
kattoon asti.

Suurista ikkunoista
tulvii luonnonvaloa
kylpyhuoneeseen
raikastaen tilan
ilmettä

Kuva 108: Kylpyhuoneen visualisointi 1 (Järri 2024).

Maanläheiset ruskeat hexagon
laatat ovat yleinen näku vanhoissa
kylpyhuoneissa

Ajaton ja tyylikäs laatoitus jatkuu puoleenväliin seinää jakaen tilaa harmonisesti

Sama tapetti ja aksenttiväri jatkuu kylpyhuoneessakin

Kuva 109: Kylpyhuoneen visualisointi 2 (Järri 2024).

Pesuallas on sijoitettu vanhan senkin päälle imitoiden vanhaa pesukomutin ulkonäköä. Peilissä koristeelliset kehykset luovat ylellistä tunnelmaa

7. Pohdinta

- 7.1. Yhteenveto
- 7.2. Arviointi

7.1. Yhteenveto

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda tilasuunnitelma 1920-luvulla rakennetun omakotitalon keittiöön ja kylpyhuoneeseen huomioiden vanhan kulttuuriperinnön kunnioittaminen ja modernien toimintojen sisällyttäminen vanhaan asumisympäristöön. Opinnäytetyön tietoperustassa tutustuttiin 1920-luvun historiaan ja asumiseen sekä vertailtiin sitä 2020-luvun tyyppilliseen asumiseen. Tietoperustassa perehdyttiin ja vertailtiin taloteknisiä teemoja, jotka huomioitiin keittiön ja kylpyhuoneen tilasuunnitelmissa. Opinnäytetyö sisälsi myös tutkimusosion, jossa pääsin tutustumaan kolmen 1920-luvulla rakennetun omakotitalon modernisointiratkaisuihin, joista tein lyhyen koosteen.

7.2. Arviointi

Opinnäytetyön tiedonhaku sekä kirjallisuudesta että internet-sivustoilta osoittautui yllättävän haastavaksi ja esimerkiksi 1920-luvun asumistottumuksista löytyi vain vähän hyödynnettävää tietoa. Vanhan talon remontoinnissa ei myöskään ole ehdottomia oikeita ja väriä vastauksia, joten löydetty tieto saattoi osittain olla mielipiteitä sisältävää.

Opinnäytetyöprosessissa yhdistyi monipuolisen tiedonhaun, tutkimuksen, sisustusarkkitehdin näkökulman pohtimisen ja tyylien vertailun lisäksi tilasuunnitelmien ja 3D-mallien tekeminen. Aihe oli mieleinen, joten mielenkiinto säilyi läpi koko opinnäytetyöprosessin.

Opinnäytetyö opetti valtavan paljon Suomen rakennushistoriasta, asuminen toimunnoista, itsenäisestä pitkäjänteisestä työskentelystä sekä ammattimaisesta kommunikoinnista. Haastavaa oli kuitenkin työn aikataulutus ja kirjoittamisprosessin jaottelu tasaisesti. Työn dokumentointi olisi kannattanut aloittaa hieman aikasemmin, jotta loppuun olisi jäänyt enemmän aikaa hienosäädölle ja esimerkiksi 3D-visualisointien viilaamiselle. Visualisoinneissa oli myös haastavaa saada esille kerroksellisuutta, siksi kodeista otetut kuvat olivat kerroksellisuuden esille tuomisen kannalta tärkeässä osassa. Opinnäytetyön jatkokehitystä ajatellen voisi paneutua lisää rakenteellisiin seikkoihin ja huomioida niitä enemmän tilasuunnittelussa. Olen tästä huolimatta erittäin tyytyväinen tekemääni opinnäytetyöhön ja koen oppineeni paljon laajan prosessin hallinnasta ja rakennushistorian huomioimisesta tilasuunnittelussa.

Kirjalliset lähteet:

Elo, H. 2022. Koteja Vanhassa Raumassa. Helsinki: Otava.

Kaila, P. 1997. Talotohtori rakentajan pikkujättiläinen. Helsinki: WSOY.

Lehtovuori, O. 1999. Suomalaisen asuntoarkkitehtuurin tarina. Rakennustieto Oy

Meriläinen, S., Tervo, A. 2022. Asuntoarkkitehtuurin käsikirja. Rakennustieto Oy

Niiranen, T. 1981. Miten ennen asuttiin. Helsinki: Otava

Rinne, H. 2010. Perinnemestarin remonttikirja. Helsinki: WSOY.

Sähköiset lähteet:

Böök, N. ym. 2011. Märkätila vanhaan taloon. Museovirasto. Viitattu: 13.3.2024. Saatavissa: <https://www.korjaustaito.fi/fi/korjauskortit/markatila-vanhaan-taloon>

Cervi. 2021. Koneellinen ilmanvaihto. Viitattu: 20.3.2024 Saatavissa: <https://www.cervi.fi/koneellinen-ilmanvaihto>

Dufva, M. 2020. Megatrendit 2020. Sitra. Viitattu: 20.3.2024. Saatavissa: <https://www.sitra.fi/app/uploads/2019/12/megatrendit-2020.pdf>

Fjäder ym. 2022. Muovien haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset. Suomen ympäristökeskus. Viitattu: 5.4.2024 Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/fd678bed-688d-46dd-95fe-be864b446db1/content>

Ilmarinen, P. 2020. Arjen estetiikka – teorioita ja rajapintoja. Helsingin yliopisto. Viitattu: 19.3.2024 Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/956b9a54-bf83-44ea-a940-befc731b6018/content>

Ketonen, P. 2019. Yle. Viitattu: 9.4.2024 Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20079382>

Kummala, P. 2012. Ympäristöestetiikka. Filosofia. Viitattu: 19.3.2024 Saatavissa: <https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/ymparistoestetiikka#Suomalainen%20ymp%C3%A4rist%C3%B6estetiikka>

Käyhkö, K. 2023. 1920-luvun omakotitalot. Viitattu 13.3.2024. Saatavissa: <https://www.rakennukset.fi/rakennukset/1920-luvun-omakotitalo/>

Laki rakennusperinnön suojelemisesta 498/2010

Museovirasto, a. Hankeavustukset rakennusten ja kulttuuriympäristökohteiden entistämiseen. Viitattu: 19.3.2024 Saatavissa: <https://www.museovirasto.fi/fi/avustukset/rakennukset>

Museovirasto, b. Rakennusperintölailla suojelu. Viitattu: 19.3.2024 Saatavissa: <https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennettu-kulttuuriymparisto/rakennusperintolailla-suojelu>

Parvela, L. 2021. Riikolan komuutin eli pesukaapin tarina / Leena Parvela. Viitattu 29.3.2024 Saatavissa: <https://palkjarvi.fi/2021/07/04/riikolan-komuutin-eli-pesukaapin-tarina-leena-parvela/>

Puolakka, K. 2018. Estetiikka. Filosofia. Viitattu: 19.3.2024. Saatavissa: <https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/estetiikka>

Puurunen, H. 2000. Lämmöneristyksen parantaminen. Museovirasto. Viitattu: 13.3.2024. Saatavissa: <https://www.korjaustaito.fi/fi/korjauskortit/lammoneristyksen-parantaminen>

Rinne, H. 2018a. Kylpyhuone ja wc. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024. Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/artikkelit/kylpyhuone-ja-wc>

Rinne, H. 2018b. Kylpyhuone ja wc, historia. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024. Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/historia-tyyli/kylpyhuone-ja-wc-historia>

Rinne, H. 2018c. Lämmitystekniikka. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024 Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/artikkelit/l%C3%A4mmitystekniikka>

Rinne, H. 2018d. Sähkö. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024. Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/artikkelit/s%C3%A4hk%C3%B6>

Rinne, H. 2018e. Sähkö, avainvuodet. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024. Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/historia-tyyli/s%C3%A4hk%C3%B6-avainvuodet>

Rinne, H. 2019a. Hengittävä ilmansulkupaperi. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024 Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/artikkelit/hengitt%C3%A4v%C3%A4-ilmansulkupaperi>

Rinne, H. 2019b. Hengittävä materiaali ja rakenne. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024 Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/artikkelit/hengitt%C3%A4v%C3%A4-materiaali-ja-rakenne>

Rinne, H. 2022. Hengittävät eristemateriaalit. Perinnemestari. Viitattu: 20.3.2024 Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/korjausohjeet/hengitt%C3%A4v%C3%A4t-eristemateriaalit>

Tieteen termipankki. 2024. Estetiikka:ympäristöestetiikka. Viitattu: 19.3.2024 Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Estetiikka:ymp%C3%A4rist%C3%B6estetiikka>

LÄHTEET

Kuvien lähteet:

Kuva 1: Tuura, K., Vettenranta, A., Helsingin kaupunginmuseo 2020. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/puu-kapyla>

Kuva 2: Talon yläkerta. Saatu asukkaalta. Viitattu: 4.4.2024

Kuva 3: Talon kellarikerros. Saatu asukkaalta. Viitattu: 4.4.2024

Kuva 4: Asuntomessut 2023a. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.asuntomessut.fi/loviisa-2023/kohteet/24-lilla-hygge#tekijat>

Kuva 5: Asuntomessut 2023b. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.asuntomessut.fi/loviisa-2023/kohteet/24-lilla-hygge#tiedot>

Kuva 6: Asuntomessut 2023b. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.asuntomessut.fi/loviisa-2023/kohteet/24-lilla-hygge#tiedot>

Kuva 7: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/1407443627232834/>

Kuva 8: Hautamäki, T 2021. Vihtorin kamarin lattian alta löytyneitä hieman isompia tapetinkappaleita. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://kosolantalo.fi/fi/kosolan-tapettihistorian-jaljilla-2/>

Kuva 9: Blåfield, H 2015. Karlskrona Lampfabrik. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://antiikkidesign.fi/uutiset/sahkovalon-1920-luku>

Kuva 10: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/6473993209839973/>

Kuva 11: Meillä kotona 2020. Valokuva. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/1920-ja-30-lukujen-muotoilu>

Kuva 12: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/301319031330663489/>

Kuva 13: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/88735055150769918/>

Kuva 14: Bukowskis. Julkaisuaika tuntematon. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.bukowskis.com/fi/lots/980597-poytavalaisin-funkkis-1920-luku>

Kuva 15: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/9992430416172001/>

Kuva 16: Trouva. Julkaisuaika tuntematon. Pinterest. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/5629568276620092/>

Kuva 17: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/703756185903573/>

Kuva 18: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/281543723343766/>

Kuva 19: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/541276448981071945/>

Kuva 20: Hakola. Hakola Jumbo sohva. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/424534702386316026/>

Kuva 21: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/223420831505391281/>

Kuva 22: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu: 4.4.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/359513982769270573/>

Kuva 23: Valerie Objects. Hanging lamp n°2 green by muller van severen. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://valerie-objects.com/products/hanging-lamp-n-2-green>

Kuva 24: Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskus. Julkaisuaika tuntematon. Viitattu 15.3.2024 Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/>

Kuva 25: Museovirasto. Lämmöneristyksen parantaminen. Viitattu: 15.3.2024 Saatavissa: <https://www.museovirasto.fi/>

Kuva 26: Puurunen, H. 2000. Lämmöneristyksen parantaminen. Museovirasto. Viitattu: 13.3.2024. Saatavissa: <https://www.korjaustaito.fi/fi/korjauskortit/lammoneristyksen-parantaminen>

Kuva 27: Ekovilla. Julkaisuaika tuntematon. Ekovillalevyjä. Viitattu 20.3.2024 Saatavissa: <https://ekovilla.com/tuotteet/ekovillalevy/>

Kuva 28: Rinne, H. 2019. Valokuva. Perinnemestari. Viitattu 20.3.2024 Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen/artikkelit/hengitt%C3%A4v%C3%A4-ilmansulkupaperi>

Kuva 29: Rahola, U. 2000. Ikkunoiden tiivistäminen. Viitattu: 15.3.2024 Saatavissa: <https://www.museovirasto.fi/uploads/Meista/Julkaisut/korjauskortti-8.pdf>

Kuva 30: Julkaisija tuntematon. Julkaisuaika tuntematon. Valokuva. Pinterest. Viitattu: 21.3.2024 Saatavissa: <https://fi.pinterest.com/pin/611363718193539760/>

Kuva 31: Maijala, J. Julkaisuaika tuntematon. Pesukomuutti. Viitattu: 22.3.2024 Saatavissa: <https://www.finna.fi/Record/hkm.E2932AE2-78A7-4DED-96CE-201C64B7971B?sid=3479072158>

Kuva 32: Rinne, 2010. Märkätilan seinärakenne piirros.

Kuva 33: Domus Classica. Julkaisuaika tuntematon. Viitattu: 22.3.2024 Saatavissa: <https://www.domusclassica.fi/sahko-ja-valaistus/vaihtokytkin-vaantonupilla-uppoasennettava/p/516-041-2/>

Kuva 34: Rinne, H. 2019. Tähtiventtiili. Viitattu: 22.3.2024 Saatavissa: <https://perinnemestari.fi/kunnostaminen>

Kuva 35: Rinne, H. 2019. Ilmanvaihtopuhallin. Viitattu: 22.3.2024 Saatavissa: <https://kotiliesi.fi/koti/sisustus/miten-syntyy-hyvin-toimiva-ilmanvaihto/>

Kuva 36: Domus Classica. Julkaisuaika tuntematon. Ilmanvaihtotenttiili. Viitattu: 22.3.2024 Saatavissa: https://www.domusclassica.fi/ilmanvaihto-ja-lammitys/ilmanvaihtotenttiili-saadettava-tuuletusrappana/p/719-015-7/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwn7mwBhCiARIsAGoxjal-kg6Z6YVJGwVLYQlKx7TRdL51gzjEO4Sgkdzv_HDVSei0H5-rKZcaAhqHEALw_wcB

Kuva 37: Tikkurila. Julkaisuaika tuntematon. 1920-luvun klassismin julkisivuvärejäViitattu: 22.3.2024 Saatavissa: <https://tikkurila.fi/pro/varit/perinnevarit/klassismi-1920-luku>

Kuva 38: Järri, V. 2024. Havainnollistava kuva Suomen kartasta. 8.4.2024.

Kuva 39: Järri, V. 2024 Valokatkaisime kekslijäs sijoitus. 20.2.2024. Lahti

Kuva 40: Järri, V. 2024 Sähköjohdot piilotettu alumiiniputkella. 22.2.2024. Tampere

Kuva 41: Järri, V. 2024 Kauko-ohjattavat katkaisimet. 6.2.2024. Kuopio

Kuva 42: Järri, V. 2024 Pintavedetty pistorasia. 6.2.2024. Kuopio

Kuva 43: Järri, V. 2024 Musta pintavedetty pistorasia. 22.2.2024. Tampere

Kuva 44: Järri, V. 2024 Kattolistat. 20.2.2024. Lahti

Kuva 45: Järri, V. 2024 Johdot kulkeva lattialistojen takana. 22.2.2024. Tampere

Kuva 46: Järri, V. 2024 Johtojen veto hirsien välissä. 6.2.2024. Kuopio

Kuva 47: Järri, V. 2024 Sähkökaappi. 22.2.2024. Tampere

Kuva 48: Järri, V. 2024 Vanhantyylinen ovi piilottaa sähkökapin. 22.2.2024. Tampere

Kuva 49: Järri, V. 2024 Vessa sijoitettu portaiden alle. 20.2.2024. Lahti

Kuva 50: Järri, V. 2024 Vessa sijoitettu portaiden alle. 6.2.2024. Kuopio

Kuva 51: Järri, V. 2024 Vessalle tehty tilaa eteiseen. 22.2.2024. Tampere

Kuva 52: Järri, V. 2024 Kylpyhuone yläkerrassa. 20.2.2024. Lahti

Kuva 53: Järri, V. 2024 Kylpyhuone kellarissa. 22.2.2024. Tampere

Kuva 54: Järri, V. 2024 Kylpyhuone kellarissa. 22.2.2024. Tampere

Kuva 55: Järri, V. 2024. Puulämmitteinen sauna. 6.2.2024. Kuopio

Kuva 56: Jehkinen 2020. Taloon suunniteltu pohjaratkaisu. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://designingrottelo.blogspot.com/2020/06/paljon-puhetta-pohjasta.html>

Kuva 57: Järri, V. 2024. Kylpyhuone. 6.2.2024. Kuopio

Kuva 58: Järri, V. 2024 Koristeelliset listat. 20.2.2024. Lahti

Kuva 59: Järri, V. 2024 Koristeelliset ovilistat. 20.2.2024 Lahti

Kuva 60: Järri, V. 2024 Vanhan tyylinen hana. 22.2.2024. Tampere

Kuva 61: Järri, V. 2024 Vanha ovenkahva. 22.2.2024. Tampere

Kuva 62: Järri, V. 2024 Vanha ovenkahva. 22.2.2024. Tampere

Kuva 63: Järri, V. 2024 Rautainen ovenkahva. 22.2.2024. Tampere

Kuva 64: Järri, V. 2024 Kattorakenteet jätetty esille. 6.2.2024. Kuopio

Kuva 65: Järri, V. 2024 Vanha muurattu tiiliseinä. 22.2.2024. Tampere

Kuva 66: Järri, V. 2024 Alkuperäiset hirret ja tilkkeet. 22.2.2024. Tampere

Kuva 67: Järri, V. 2024 Huomaamaton kaapin sijoitus. 20.2.2024. Lahti

Kuva 68: Järri, V. 2024 Avainkaappi upotettuna seinään. 20.2.2024. Lahti

Kuva 69: Sundström, E. 1924. Keittiö Adlivankinin kodista. Viitattu: 28.4.2024. Saatavilla: https://www.helsinkikuvia.fi/search/details/?image_id=hkm.9F79217C-5C38-4E61-ACA2-53C88937C373

Kuva 70: Järri, V. 2024. Keittiösuunnitelmassa hyödynnettävä pohjapiirros. 6.2.2024

Kuva 71: Järri, V. 2024 Keittiön pohjasuunnitelman vaihtoehto 1. 12.3.2024

Kuva 72: Järri, V. 2024 Keittiön pohjasuunnitelman vaihtoehto 2. 12.3.2024

Kuva 73: Järri, V. 2024 Keittiön pohjasuunnitelman vaihtoehto 3. 12.3.2024

Kuva 74: Järri, V. 2024 Keittiön pohjasuunnitelman vaihtoehto 4. 12.3.2024

Kuva 75: Järri, V. 2024 Keittiön lopullinen pohjasuunnitelma. 14.3.2024

Kuva 76: Järri, V. 2024. Projektio A. 8.5.2024

Kuva 77: Järri, V. 2024. Projektio B. 8.5.2024

Kuva 78: Perinnetapetit. Julkaisuaika tuntematon. William Morris Vine -tapetti. Viitattu 3.4.2024 Saatavissa: <https://www.perinnetapetit.fi/product/445/william-morris-vine-6-vaihtoehtoa>

Kuva 79: Domus Classica. Julkaisuaika tuntematon. Musta bakeliittinen pistorasia. Viitattu 3.4.2024 Saatavissa: <https://www.domusclassica.fi/sahko-ja-valaistus/pistorasia-pyorea/p/517-126-11/>

Kuva 80: Finnish Design shop. Julkaisuaika tuntematon. Material riippuvalaisin, opaalilasi. Viitattu 3.4.2024 Saatavissa: <https://www.finnishdesignshop.fi/fi-fi/tuote/material-riippuvalaisin-opaalilasi>

Kuva 81: Puustelli. Julkaisuaika tuntematon. Maalattu ovi, Bravura, PM16, Dune. Viitattu 3.4.2024 Saatavissa: <https://www.puustelli.fi/keittiot/keittiokalusteet/keittion-kaapin-ovet/maalatut-ovet/maalattu-ovi-bravura-pm16-dune>

Kuva 82: Laattapiste. Julkaisuaika tuntematon. LPC Biselado kaakeli 10X20 Blanco Brillo faasattu kiiltävä. Viitattu 3.4.2024 Saatavissa: <https://www.puustelli.fi/keittiot/keittiokalusteet/keittion-kaapin-ovet/maalatut-ovet/maalattu-ovi-bravura-pm16-dune>

Kuva 83: Puustelli. Julkaisuaika tuntematon. Massiivipuutaso, SWS38, amerikan pähkinä/puuvalmis. Viitattu 3.4.2024 Saatavissa: <https://www.puustelli.fi/keittiot/keittiokalusteet/keittion-tyotasot/massiivipuutasot/massiivipuutaso-sws38-amerikan-pahkinapuuvalmis>

Kuva 84: Domus Classica. Julkaisuaika tuntematon. Kuppivedin, niklattu. Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.domusclassica.fi/ovet-ja-ikkunat/kuppivedin-niklattu-lev-9-5-cm/p/102-026-44/>

Kuva 85: Ikea. Julkaisuaika tuntematon. GLITTRAN Keittiöhana, kromattu Viitattu 4.4.2024 Saatavissa: <https://www.ikea.com/fi-fi/p/glittran-keittioehana-kromattu-70479620/#content>

Kuva 86: Järri, V. 2024. Keittiön visualisointi 1. 5.4.2024

Kuva 87: Järri V. 2024. Keittiön visualisointi 2. 5.4.2024

Kuva 88: Järri V. 2024. Keittiön visualisointi 3. 5.4.2024

Kuva 89: Järri V. 2024. Keittiön visualisointi 4. 5.4.2024

Kuva 90: Holzer, M. 1924. Valokuvaaja Maria Holzer pesemässä jalkojaan vadissa Viitattu: 28.4.2024. Saatavilla: https://www.helsinkikuvia.fi/search/details/?image_id=hkm.B97C8278-8A73-4FD7-BBE8-12ECEFC37A86

Kuva 91: Järri V. 2024. Kylpyhuoneen tilasuunnitelmassa hyödynnettävä pohjapiirros. 6.4.2024

Kuva 92: Järri V. 2024. Kylpyhuoneen pohjasuunnitelman vaihtoehto 1. 6.4.2024

Kuva 93: Järri, V. 2024. Kylpyhuoneen pohjasuunnitelman vaihtoehto 2. 6.4.2024

Kuva 94: Järri, V. 2024. Kylpyhuoneen pohjasuunnitelman vaihtoehto 3. 6.4.2024

Kuva 95: Järri, V. 2024. Kylpyhuoneen lopullinen pohjasuunnitelma. 6.4.2024

Kuva 96: Intercom design. Julkaisuaika tuntematon. Kultainen kehys. Viitattu: 7.4.2024 Saatavissa: <https://intercom.fi/tuote/kultainen-kehys-iso/>

Kuva 97: Perinnetapetit. Julkaisuaika tuntematon. Ruotsalainen Nocturne Klassikko tapetti Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.perinnetapetit.fi/product/142/nocturne-5-vaihtoehtoa>

Kuva 98: Domus Classica. Julkaisuaika tuntematon. Valkoinen bakeliittinen katkaisija. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.domusclassica.fi/sahko-ja-valaistus/kruunukytin-pyorea/p/516-125-22/>

Kuva 99: Finnish design shop. Julkaisuaika tuntematon. Liila 1 seinä/kattovalaisin, keskikoko, kulta – opaali. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.finnishdesignshop.fi/fi-fi/tuote/liila-1-seinakattovalaisin-keski-koko-kulta-opaali>

Kuva 100: Domus Classica. Julkaisuaika tuntematon. Suihkuhana Ester, termostaatilla. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.domusclassica.fi/kylpyhuone-ja-wc/suihkuhana-ester-termostaatilla-kromattu/p/412-028-20/>

Kuva 101: Domus Classica. Julkaisuaika tuntematon. Pesuallashana Ester, kromattu. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.domusclassica.fi/kylpyhuone-ja-wc/suihkuhana-ester-termostaatilla-kromattu/p/412-028-20/>

Kuva 102: Netrauta. Julkaisuaika tuntematon. Malja-allas Interia 38171, Ø380 mm, valkoinen. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.netrauta.fi/malja-allas-interia-38171-o380-mm-valkoinen>

Kuva 103: Laattapiste. Julkaisuaika tuntematon. LPC Biselado kaakeli 10X20 Blanco Brillo faasattu kiiltävä. Viitattu: 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.laattapiste.fi/tuotteet/pintamateriaalit/keramiset-laatat-ja-luonnonkivet/lpc-biselado-kaakeli-10x20-faasattu-kiiltava/19100294>

Kuva 104: Tikkurila. Julkaisuaika tuntematon. Vihreä aksenttiväri sävyssä V449 Jade. Viitattu: 7.4.2024 Saatavissa: <https://tikkurila.fi/pro/varit/jade-v449>

Kuva 105: Laattapiste. Julkaisuaika tuntematon. Pukkila Natura lasittamaton porcelanato 10X11,5 ruskea. Viitattu: 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.laattapiste.fi/tuotteet/pintamateriaalit/keramiset-laatat-ja-luonnonkivet/pukkila-natura-lasittamaton-porcelanato-10x115-tasapintainen-matta-6-kulmainen-kaliberiluokiteltu/4000001758>

Kuva 106: Järri, V. 2024. Kodinhoituhuoneen visualisointi 1. 5.4.2024

Kuva 107: Järri, V. 2024. Kodinhoituhuoneen visualisointi 2. 5.4.2024

Kuva 108: Järri, V. 2024. Kylpyhuoneen visualisointi 1. 5.4.2024

Kuva 109: Järri, V. 2024. Kylpyhuoneen visualisointi 2. 5.4.2024

Taulukko 1: Rinne, H. 2010. Perinnemestarin remonttikirja. Helsinki: WSOY.

Taulukko 2: Perinnetapetit. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://www.perinnetapetit.fi/>

Cover Story. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: https://coverstorypaint.fi/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwiMmwBhDmARIsABeQ7xR9S4AF9LCK3dPbKd9C5KbHTluwvKvxNNa6CPIUwY8Z3LSc84VWU0aAnA-0EALw_wcB

Uula Color. Viitattu 7.4.2024 Saatavissa: <https://uula.fi/>

Domus Classic. Viitattu: 7.4.2024 Saatavissa: https://www.domusclassica.fi/ovet-ja-ikkunat/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwiMmwBhDmARIsABeQ7xQLYxunwNkbgKD0A-0Gcb_TX2DOZn0al6Y-AfBv-tONb5uaW4mfpaPsaAgo_EALw_wcB

Juheko. Viitattu: 7.4.2024 Saatavissa: <https://juheko.com/shop/fi/>

WallArk. Viitattu: 7.4.2024 Saatavissa: <https://en.wallark.com/>